

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE

**Kulturně-politický vývoj města Blovice v letech
1815-1914**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Pavel Hofrajter

Historie se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Kilián, Ph.D.

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň 15. 4. 2016

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucímu práce doc. PhDr. Janu Kiliánovi, PhD. za odborné vedení práce a cenné rady, které mi pomohly s vypracováním práce. Poděkování patří též pracovnícím a pracovníkům SokA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích a Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p.o., za jejich ochotu při výzkumu a badatelské činnosti.

OBSAH

1	ÚVOD.....	2
2	ČESKÁ SPOLEČNOST 19. STOLETÍ.....	4
2.1	SPOLEČENSKÝ ŽIVOT V 19. STOLETÍ VE MĚSTECH	7
3	MĚSTO BLOVICE – OBECNÉ INFORMACE.....	10
3.1	HISTORIE MĚSTA DO ROKU 1815	12
4	KULTURNÍ VÝVOJ MĚSTA BLOVICE	15
4.1	SPOLKOVÝ ŽIVOT V BLOVICÍCH V 19. STOLETÍ	17
4.1.1	Literární spolek v Blovicích.....	18
4.1.2	Okrašlovací spolek v Blovicích.....	20
4.1.3	Ochotnické divadlo	22
4.1.4	Společnost Randál.....	23
4.2	UMĚLECKÁ ČINNOST, BLOVICÍ UMĚLCI 19. STOLETÍ	24
4.2.1	Malíři.....	24
4.2.2	Spisovatelé.....	25
4.2.3	Sochaři	27
4.3	VOLNOČASOVÉ SPOLKY V BLOVICÍCH	28
4.3.1	Sokol	28
4.3.2	Sbor dobrovolných hasičů.....	32
4.3.3	Rybářský spolek	34
4.4	VZDĚLÁVACÍ SPOLKY	35
4.4.1	Všeodborový spolek Jarostí	35
4.4.2	Úslavan	36
4.4.3	Okresní komise pro péči o mládež	36
5	POLITICKÁ USKUPENÍ V BLOVICÍCH V 19. STOLETÍ.....	38
5.1	CECHY V BLOVICÍCH	38
5.2	OBCHODNÍ GRÉMIUM V BLOVICÍCH	39
5.3	ŘEMESLNICKO – ŽIVNOSTENSKÁ BESEDA V BLOVICÍCH.....	41
6	POLITICKÝ VÝVOJ MĚSTA BLOVICE	43
6.1	VOLBY V BLOVICÍCH V 19. STOLETÍ.....	44
6.2	POLITICKÁ USKUPENÍ 19. STOLETÍ V BLOVICÍCH	45
6.2.1	František Josef Karlík.....	47
6.2.2	JUDr. Josef Březina.....	48
7	ZÁVĚR	50
8	ABSTRAKT	51
9	ABSTRACT	51
10	SEZNAM LITERATURY	53
10.1	ZÁKLADNÍ LITERATURA	53
10.2	DALŠÍ POUŽITÁ LITERATURA	53
10.3	ARCHIVNÍ A MUZEJNÍ ZDROJE	53
10.4	ONLINE ZDROJE	54

1 ÚVOD

Následující text bakalářské práce se zaměřuje na vývoj kultury a politického zřízení města Blovice. Sledováno je především období devatenáctého století, konkrétně od konce napoleonských válek (roku 1815) po rok atentátu v Sarajevu – 1914. Celé devatenácté století lze charakterizovat jako století změn, a proto jsou touto prací pozorovány změny v politickém zřízení města i změny v kulturním životě. Změny ve společnosti a v sociálním systému, které se dotkly celého území Čech a všech měst, jsou za využití informací z obecné literatury vysvětleny v prvních kapitolách. Druhá polovina devatenáctého století se nese v duchu vzniku spolků a různých organizací s různým zaměřením. Oproti první polovině 19. století dochází ke změnám ve stylu a formě spolčování. Vznikají spolky, které volně vystřídají městské salony, ve kterých stále ještě platí přísná etiketa.

Spolky a spolková činnost v Blovicích tvoří významnou součást této práce. Spolky v Blovicích vznikají za nejrůznějšími účely, ať už se jednalo o spolky vzdělávací, svépomocné nebo volnočasové atd. Bude sledován vznik a vývoj jednotlivých spolků a organizací, včetně popisu jejich hlavní činnosti a cílů. Ve většině případů se ve vedení spolků objevily významné osobnosti, které v Blovicích buďto žily, nebo se do města přistěhovaly. V historii města pak ale sehrály velmi významnou roli nejen na půdě kultury, ale i na poli politickém. Každá z osobností, která se promítla do historie města a určitým způsobem jeho vývoj ovlivnila, si zaslouží určitou pozornost.

Jakým způsobem bylo řízeno město na počátku devatenáctého století a na jeho konci? Klasické politické strany ještě po nějakou dobu nebudou existovat. Dotkl se vývoj roku 1848 a vznik zprvu jednoho politického uskupení – Národní strany (staročechů) – i malého města? Jak se projevilo v komunální politice odštěpení Národní strany svobodomyšlné (mladočechů) v roce 1874 od strany Národní? Využití archivních pramenů práce podá nejdůležitější informace o politickém řízení města prakticky od jeho vzniku přes proměnlivé devatenácté století. Právě v tomto století se odehrálo v místní samosprávě nejvíce změn.

Cílem této práce je zmapovat kulturní a politický vývoj města Blovice, podat základní informace o jednotlivých kulturních organizacích, které se na vývoji podílely a také osvětlit problematiku politického zřízení obcí v devatenáctém století. Za významné považují podat základní informace o osobnostech blovické kultury i politiky, které se do samotného vývoje zapojily zcela dobrovolně, osobně (otázka zejména první poloviny devatenáctého století), nebo se do vývoje zapojily prostřednictvím spolků a jiných

organizací (otázka druhé poloviny devatenáctého století). Zároveň práce může podat náměty k další badatelské a tvůrčí činnosti.

Za využití obecné literatury a archivních pramenů bude sestaven přehled nejvýznamnějších spolků v Blovicích, jejichž činnost se odrazila v kultuře nebo v politice, a bude také představeno několik osobností, které jsou pro kulturu a politiku města v devatenáctém století těmi nejvýznamnějšími.

2 ČESKÁ SPOLEČNOST 19. STOLETÍ

Na přelomu 18. a 19. století došlo ke značným změnám ve společnosti i ve společenském životě. Za příčinu počátku změn lze považovat francouzskou revoluci, která vypukla v roce 1789.¹ Do poloviny 19. století lze hovořit o době, kdy se společenské změny připravují a mezním rokem je pak rok 1848.² Revoluce probíhající v letech 1848-1849 zajistila změny ve společnosti, ve složení společenských vrstev a utužila postavení podnikatelů, kteří se zejména v první polovině 19. století vyprofilovali jako nová, silná společenská vrstva. Příslušníci této nové sociální vrstvy mohli být různého původu. Ať už se jednalo o šlechtice, kteří své původně rodové výsadní postavení museli znovuzískat pomocí hospodářské moci, nebo se příslušníky této vrstvy stali měšťané³, případně menší řemeslníci, kteří začínají s rozvojem vlastní živnosti a kterým se podařilo včas a vhodně tuto činnost zahájit, díky čemuž se jim dostalo výsadního postavení ve městě, případně okrese či kraji.⁴

Hierarchizace společnosti zůstává až na menší změny stejná v 19. století jako ve stoletích předchozích. Nejsvrchnější vrstvu obyvatel tvoří osobnosti, které společnost ovlivňují a řídí na základě své politické a hospodářské moci.⁵ Tyto politicky a hospodářsky nejmocnější osoby velmi často splývají s elitami, byť elity má každá sociální vrstva. Elity nižších sociálních vrstev nalezneme právě v regionálním měřítku.⁶ V regionálním měřítku se pak setkáváme s elitami, které se těší autoritě svého okolí, ale jejich moc je velmi omezená. Nejsvrchnější vrstvy společnosti tvořila i v 19. století šlechta. Na konci 18. a počátku 19. století začali jednotnou šlechtickou společnost narušovat jednotlivci,

¹ LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

² LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

³ V Blovicích se objevila osoba Františka Josefa Karlíka, poslance říšského sněmu, který pocházel z Příbrami a v Blovicích zdědil po svých příbuzných největší mlýn v blovicím okrese. Velmi dobrou hospodářskou politikou svůj mlýn rozšířil, dokonce později vlastnil největší parní mlýn v blovicí a horažďovické oblasti. Stal se významným politickým činitelem nejen v Blovicích samotných, ale svým zvolením do Říšské rady se podílel i na chodu celé monarchie.

⁴ LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

⁵ LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

⁶ LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

především z řad bohatých podnikatelů, kteří si právě díky výši svého majetku mohli zajistit šlechtický titul.⁷ Po celé devatenácté století si šlechta udržovala své výsadní postavení ve společnosti i navzdory změnám, které přinesla modernizace. Mezi příslušníky nejsvrchnější vrstvy obyvatel české společnosti se během devatenáctého století dostali především měšťané -velkopodnikatelé, finančníci a velkostatkáři. Tito lidé, sdružení většinou do různých živnostenských a řemeslnických organizací, zaujali místo po řemeslnických a obchodnických sdruženích – ceších – a stali se významnými činiteli v hospodářské oblasti. Přesto – jak je řešeno v této práci o několik stran později – se i proti těmto mocným (mnohdy jen regionálně) utvářela společenstva pro omezení jejich hospodářské moci. Tato společenstva pak fungovala na bázi zrušených cechů a promítala se do hospodářského i politického života města (ale i okresu a kraje). Mezi další představitele té nejvyšší složky společnosti lze zařadit ještě osoby, které vykonávaly svobodné povolání (advokáti, lékaři a notáři).⁸ Brány nejsvrchnější sociální vrstvy se často otevíraly také vojenským důstojníkům a nejbohatším židovským obchodníkům. Své výsadní postavení si i v 19. století udržela církev.

Majetek (a jeho výše) určoval příslušnost zejména ke střední vrstvě obyvatel. Do této sociální skupiny lze zařadit osoby vlastníci měšťanský dům (měšťané) či zemědělskou usedlost (statkáři). Tuto vrstvu vymezoval kromě jiného i způsob života, obživy a také mentalita, kdy rozhodujícím kritériem pro příslušnost ke střední vrstvě byla osobní svoboda.⁹ Složení střední sociální vrstvy se značně měnilo, zejména ve městech. Z této sociální vrstvy velmi často vzešli představitelé inteligence 19. století¹⁰, ke které patřili například lékaři, středoškolské učitelé, advokáti, notáři, umělci a ředitelé měšťanských škol.¹¹

Nejnižší vrstvu společnosti tvořilo venkovské obyvatelstvo. Byli to především chudí rolníci, kteří se často přizívovali ještě vlastní řemeslnickou prací (výroba bižuterie,

⁷ LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

⁸ LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

⁹ LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

¹⁰ LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

¹¹ O jednotlivých osobách, které patřily ke střední sociální vrstvě a které se do veřejného života zapojily právě v Blovcích, bude pojednáno později.

broušení kamenů), domkáři, podruzi, dvorská a selská čeleď, tovaryši a služebnictvo v měšťanských domech.¹² Všichni se živili vlastní prací, ať už jako rolníci, nádeníci, zmíněnou řemeslnickou prací, nebo ve službách. Velká většina tohoto obyvatelstva byla nevzdělaná, nekvalifikovaná a bezprávná. Jistou výjimku tvořili tovaryši, kteří získali kvalifikaci, ale nedostávalo se jim dostatku příležitostí k otevření vlastní řemeslnické dílny, případně možnosti stát se mistrem. Po téměř celou polovinu devatenáctého století se mezi nejspodnější vrstvu obyvatel řadili také židé. Jejich zrovnoprávnění přinesl až rok 1848, který také napomohl jejich rozvrstvení do jednotlivých sociálních skupin.¹³ K sociálně nejslabší a nejnižší vrstvě obyvatel patřili ještě tuláci, žebráci a Cikáni. Tuto nejnižší vrstvu obyvatel tvořili již zmíněné sociální skupiny a nově byla tato vrstva doplněna v devatenáctém století o průmyslové, tovární a manufakturní dělnictvo. Nejnižší sociální vrstva byla také tou nejpočetnější.

¹² LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

¹³ LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

2.1 SPOLEČENSKÝ ŽIVOT V 19. STOLETÍ VE MĚSTECH

Obyvatelé českých měst se velmi často sdružovali v různorodá společenství. Mohlo se jednat o cechy, náboženská bratrstva, svépomocné a podpůrné organizace, a v devatenáctém století k těmto společenstvím přibývají ještě spolky.¹⁴ Nejjednodušším spolčováním pro měšťany 19. století byly vzájemné návštěvy. Nicméně stejně jako byla ve spolcích dána určitá pravidla, která se musela dodržovat, byla dána pravidla i pro vzájemné navštěvování a i ta musela být respektována. Měšťané se scházeli za nejrůznějšími účely, ať už se jednalo o pití kávy (což bylo záležitostí především žen)¹⁵, či o kouření dýmky, doutníku nebo cigarety (což bylo charakteristické především pro mužská setkání).¹⁶ Při takových setkáních se řešily různé problémy, ať už se jednalo o výchovu, vaření a léčbu nemocí (v případě ženských setkání), nebo o kultuře, politice, případně vojenství (v případě setkání mužských).

Do první poloviny 19. století spadá vznik salonů. Majitelem salonů byly převážně ženy, které za pomoci blízkého rodinného přítele sestavovaly seznamy hostů většinou významných jmen.¹⁷ Salony měly svoji pevnou, stálou klientelu a schůzky byly organizovány v pevném čase. Předmětem rozhovorů v salonech byla především literatura a vlastenectví. Na salonní setkání docházeli spíše muži. Nicméně salony se týkaly spíše velkých českých a rakouských měst, kde se ještě často scházeli příslušníci šlechtických rodů. Vývoj měšťanských salonů spadá až do doby pozdější. V menších městech – tedy i v Blovicích – byla převládající formou salonu hospoda / hostinec. V nich se nedbalo pravidel, která se musela dodržovat v salonech, a bylo to pochopitelné. V salonech pravidla a program určovala majitelka salonu, funkce hospod a hostinců sloužila spíše k neformálnímu, náhodnému setkávání. A tak v těchto různých salonech a hostincích vznikají první náznaky spolčování, první náznaky zakládání a vzniku spolků. Nejinak tomu bylo v Blovicích, kde jsou zmíněnými prvními náznaky již existující hostince. Ale co bylo pro město Blovice nejdůležitější – v místních hostincích se totiž scházeli ve správný čas ti správní lidé.

¹⁴ LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

¹⁵ Při takových návštěvách se řešily různé problémy. Většinou se jednalo o problémy spojené s rodinou, výchovou dětí, vaření a ošetřování nemocí.

¹⁶ Kouření bylo především pánskou záležitostí, a to po celé 19. století. Muži pochopitelně nebyli nakloněni tématům, která řešily ženy. Předmětem pánských sešlostí se tak často stávala politika, anebo kultura.

¹⁷ LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

Vznik spolků, jako dobrovolných seskupení lidí stejného názoru a smýšlení, kteří se k těmto společným rysům veřejně přihlásili¹⁸, spadá do doby po roce 1867.¹⁹ Mohutně zakládané spolky naprosto vytlačily z veřejného života salonní spolčování. Spolky se staly významnou cestou prosazování zájmů jednotlivých skupin obyvatel, ale i možností k rozšíření obecných vědomostí, myšlenek a názorů.²⁰

Vznikající spolky mohly vlastnit majetek. V případě, že byl majetek vysoký, odváděly spolky přímou státní daň²¹ a od toho se odvíjelo i spolkové volební právo.²² V ojedinělých případech, kdy se jednalo o velmi bohatý spolek, měl tento spolek přiznané volební právo prvního voličského sboru.

Díky spolkům, zakládaným od sedmdesátých let devatenáctého století, se zvýšila možnost šířit a ovlivňovat různé věci ať v politice, či v kultuře. Člen spolku svým vstupem stvrdil, že má shodné postoje a názory jako spolek samotný. Tyto názory, postoje a cíle spolku byly zpravidla vpisovány do spolkových stanov.

Ve druhé polovině devatenáctého století se po vydání zákona spolkového rozmohlo zakládání spolků s nejrůznějším zaměřením. Vznikaly spolky ekonomické, k nimž se mohly zařadit i různé akciové společnosti a živnostenská společenstva. Mezi tento typ spolků tak nakonec (podle spolkového zákona) patřila i všechna prodejní, skladištní, konzumní a výrobní družstva.²³ Svým zaměřením a funkcí trochu posunuté (oproti spolkům ekonomickým) byly spolky hospodářské, zemědělské a lesnické. Z nich často vznikaly okresní organizace, které fungování místních spolků zastřešily a převzaly část jejich povinností. Dalším typem spolků byly spolky podpůrné a charitativní. Lze je souhrnně označit jako spolky svépomocné. Jejich hlavním cílem a účelem bylo shromážďovat majetek a ten dále přerozdělovat svým členům. Tyto spolky napomáhaly v zaplnění mezery v sociálním systému monarchie v péči o nemocné, staré anebo osiřelé. Mezi podpůrné spolky lze zařadit i spolek vojenských vysloužilců.²⁴ Svépomocného charakteru dosáhly i takové spolky, které vznikly za účelem splnění jednoho jediného cíle

¹⁸ LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

¹⁹ Vydán zákon o právu shromážďovacím a spolkovém (15.11.).

²⁰ LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

²¹ LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

²² LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

²³ LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

²⁴ LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

(např. spolek pro založení Národního divadla, jehož cílem bylo pouze postavení Národního divadla).²⁵ Jiný typ spolků – spolky vzdělávací – vytvářely pomyslnou spojnicí mezi spolky svépomocnými a těmi, jejichž cílem byla zábava.²⁶ Vzdělávací spolky zakládaly své vlastní knihovny, pořádaly různé přednášky, ale i poznávací výlety. Od všech ostatních se lišily spolky, které vznikaly za účelem zábavy. Činnost těchto spolků předpokládala členský zápal, tedy že spolková činnost členy baví. Mezi zábavní spolky lze zařadit spolky pěvecké a divadelní a spolky sportovní a tělovýchovné. Zvláštní skupinu spolků pak tvořily politické strany, jejichž hlavním cílem bylo ovlivňování veřejných věcí prosazováním zájmů určité skupiny lidí.

Ohromný podíl na velkém rozmachu zakládání spolků nejen v Čechách, ale v celé Habsburské monarchii v 19. století, má nově objevená role občana.²⁷ Tím je myšlena možnost každého člověka zvláště rozhodnout o využití svého volného času podle svých zájmů a schopností. To mohlo znamenat, že byt' vznikala celá řada spolků, jejich činnost nemusela být vždy účelná. Některé spolky totiž nevyžadovaly aktivní členství, a tak se stávalo, že takové spolky často zanikly, nebo se rozešly. Jiné spolky po svých členech vyžadovaly aktivní členství. Aktivita členů mohla být dokonce podmínkou pro členství ve spolku (v Blovicích takto vystupuje Spolek pro okrašlování města Blovice a okolí).

²⁵ LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

²⁶ LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

²⁷ LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

3 MĚSTO BLOVICE – OBECNÉ INFORMACE

Město Blovice leží přibližně dvacet kilometrů jižně od krajského města Plzeň v povodí řeky Úslavy. V tomto malém městě žije stabilní počet obyvatel - celkem 4 155.²⁸ Blovice leží na hlavním železničním tahu Plzeň – České Budějovice a prochází tudy hlavní tah směrem na Spálené Poříčí a dále na Rožmitál pod Třemšínem a Příbram. V roce 2002 město získalo právo na zřízení městského úřadu obce s rozšířenou působností.

Toto čtyřtisícové město je tvořeno celkem čtyřmi částmi. Tyto části jsou: Bohušov, Hájek, Dubí a v roce 1960, konkrétně 12. června, byla připojena obec Hradiště, včetně pseudogotického zámku.

Stálý a bezproblémový chod města zajišťuje patnáctičlenné zastupitelstvo a pětičlenná městská rada. Současným starostou je pan Jan Poduška, který je ve funkci již od roku 2001 a byl vyhlášen nejlepším starostou v Plzeňském kraji. Především jeho zásluhou město od roku 2001 prošlo mnoha rekonstrukcemi a je nadále zvelebováno. Rekonstrukce se věnují jak zvyšování životní úrovně místních občanů, tak i udržování historických památek.

V Blovicích je poměrně silná hospodářská infrastruktura. Sídli zde několik velkých zahraničních firem, ale i některé firmy menší, založené přímo v Blovicích. Nejvýznamnějším zástupcem průmyslových podniků v Blovicích byla firma Lekov, založená v roce 1932. Ve své době firma exportovala výrobky do celého světa. V roce 1950 se firma Lekov stala součástí plzeňských Škodových závodů. Po privatizaci roku 1992 byla firma Lekov obnovena jako akciová společnost a postupně byly jednotlivé podíly rozprodávány, až firma Lekov oficiálně zanikla. Ve městě sídlí i další velké firma – ProMinent Systems, jejíž majitelé záměrně zvolili město Blovice za sídlo své největší výrobní pobočky, a to z důvodu předpokládaného technického vzdělání místních obyvatel. V Blovicích je také po dlouhé roky jedna z nejnižších nezaměstnaností v Plzeňském kraji.

Je možno říci, že životní úroveň v Blovicích je na poměrně dobré úrovni, minimálně v porovnání s jinými, stejně velkými městy. Tuto dobrou životní úroveň nezajišťují jen různé zvelebovací práce a rekonstrukce, ale také nový přírodní koupací

²⁸ ČSÚ. Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2015. [online]. [cit. 25. 1. 2016]. Dostupné z <https://www.czso.cz/documents/10180/20556287/1300721503.pdf/33e4d70e-e75f-4596-930c-63406c9068d0?version=1.1> ; rovněž dostupné v .xlsx z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015>

biotop, akce nejrůznějšího typu pořádané městským kulturním střediskem a především stále fungující činnost místního Sokola. Bohatá a různorodá je též činnost Domu dětí a mládeže, který financuje město samo, kdežto obvyklé je zřizování a financování krajem. V Blovicích sídlí městská knihovna, státní oblastní archiv pro okres Plzeň-jih, funguje zde obvodní oddělení Policie ČR. Na bezpečnost ve městě, především pak na bezpečnost místních obyvatel, dohlíží již několik let fungující městská policie. Město se může pyšnit velmi zkušeným a úspěšným sborem dobrovolných hasičů, který v roce 2013 vyhrál mistrovství České republiky ve vyprošťování havarovaných vozidel. Současný sbor dobrovolných hasičů tak navazuje na svoji úspěšnou a bohatou historii. O vzniku a historii sboru bude pojednáno později.

Velmi dobrý přístup ke vzdělání zajišťuje v Blovicích hned několik škol. Blovické děti mohou školy v Blovicích navštěvovat již od let předškolních prakticky až do dospělosti. To jim umožňuje přítomnost mateřské školy, základní školy a celorepublikově úspěšného Gymnázia Blovice. Další vzdělávací institucí je Základní škola internátní, SOŠ Oselce pracoviště Blovice a také zde sídlí základní umělecká škola.

Město Blovice pokračuje v podpoře kulturních i volnočasových spolků. Byť podpora takovýchto organizací v 19. století byla ze strany města minimální, v současnosti město uvolňuje poměrně vysokou část finančních prostředků na podporu jednotlivých spolků. Jedním z nejvíce podporovaných spolků je JSDH (jednotka sboru dobrovolných hasičů), jehož podporu městu nařizuje zákon. Další významně podporovanou organizací je blovický Sokol. Město uvolňuje pro potřeby Sokola větší část financí než pro potřeby ostatních spolků. Bohaté kulturní vyžití je v současnosti v Blovicích pod taktovkou Městského kulturního střediska, město samo organizuje pouze městské slavnosti.

V posledních letech, zejména v posledních komunálních volbách, se v Blovicích objevilo celkem osm různých politických subjektů. Značí to jednak velký zájem o politické dění a jednak chuť občanů podílet se na chodu města. To se nemění ani oproti době, kterou tato práce sleduje. I v 19. století se v Blovicích objevuje spousta občanů, kteří se přímo podílejí na chodu města, anebo kteří o to mají alespoň zájem.

3.1 HISTORIE MĚSTA DO ROKU 1815

Vůbec nejstarší dochované archeologické nálezy přímo z města Blovice pocházejí z doby kamenné – neolitu. Neolitické osídlení nebylo nijak hojné, na území dnešních Blovic - či v jejich přímé blízkosti - žilo několik méně početných skupin, které se skládaly z několika rodin. V horním toku řeky Úslavy jsou patrné sejpy (hrubata) vzniklé nejspíš v mladší době bronzové. Toto navršení říčního šterku svědčí o rýžování zlata. Kdo ale zlato v okolí Blovic rýžoval, dodnes není jasné.²⁹ Zcela jistě nejstarší osídlenou částí města Blovice je okolí zámku Hradiště a také kolem blovického kostela, kde později - ve 13. století - stál gotický kostel se hřbitovem (v současnosti je hřbitov situován na severním okraji města směrem na obec Zdemyslice).

Vznik názvu města Blovice popisuje ve svém díle dr. Antonín Profous. „*Jménu se podobá jméno Zblovice, nacházející se poblíž Znojma. Vzniklo z příjmení Stblo a jako ze staročeského stblo vzniklo novočeské zblo, tak i ze Stblovic vznikly Zblovice. Stblovice je označení pro ves lidí Stéblových. Ze jména Zblovice pak vzniklo jméno Blovice chybným rozložením na předložku z a jméno Blovice*“.³⁰

Vůbec nejstarší dochovaný písemný doklad o existenci Blovic pochází z roku 1284. Nejedná se však o dochovaný doklad listinný, ale o formulářový zápis. Podle tohoto zápisu český král Václav II. potvrzuje listinu krále Václava I., která byla udělena opatovi kláštera v Pomuku (dnešní Nepomuk). Touto listinou král Václav II., mimo jiné, dovoluje, aby byli zločinci chycení na pomuckém opatství souzeni přímo v trhovém městě Blovice nebo v Pomuku. Blovice se později stávají střediskovou obcí, dnes bychom použili výraz obec s rozšířenou působností, což dokládá existence farního kostela, který od roku 1384 měl vlastního faráře.³¹

Během 15. století se Blovic dotýkají i husitské války. Jistě se projevila snaha Plzně o neustálé působení hospodářských i vojenských potíží husitským vojskům. V září 1419 se na vrchu Bzí nedaleko Blovic konalo shromáždění lidu pod vedením plzeňského kazatele Václava Korandy. Toto shromáždění se konalo jednak blízko městu Blovice a jednak v blízkosti cisterciáckého kláštera pod Zelenou horou, do jehož majetku Blovice spadaly. Po vypálení Nepomuckého kláštera se Blovice stávají součástí panství pánů ze Švamberka. Po smrti Bohuslava ze Švamberka jsou Blovice majetkem Jaroslava z Javora a po něm je

²⁹ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovic*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

³⁰ PROFOUS, A. *Místní jména v Čechách: jejich vznik, původní význam a změny*. 1st ed. Praha: Česká akademie věd a umění, 1947. 726 str. Díl 1. (A-H).

³¹ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovic*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s.183

jako další držitel uváděn Vilém z Netunic.³² Po skončení husitských válek se Pomuk i Blovice stávají součástí jednoty strakonické, která zaujala odbojné postavení proti jednotě poděbradské a budoucímu panovníkovi Jiřímu z Poděbrad. V roce 1450 došlo na hradě Vlčtejn nedaleko Blovic k podepsání příměří mezi odbojnou strakonickou jednotou a jednotou poděbradskou.³³

V době vlády Jiřího z Poděbrad byl vydán další důležitý dokument pro Blovice. V roce 1465 povolil král obyvatelům města právo volného odkazu majetku. Znamenalo to, že všichni blovičtí obyvatelé směli prodávat a odkazovat veškeré své jmění. Lze tvrdit, že touto listinou je potvrzeno, že se z trhové vsi stalo městečko. Rozhodující postavení měl i nadále městský rychtář. Městský znak byl Blovicím udělen také roku 1465. Tvoří ho stříbrná hradba s cimbuřím, otevřenou branou a zdviženou mříží. Nad tímto výjevem se nacházejí tři stříbrné věže s červenými střechami, mezi nimiž je vpravo zlatý půlměsíc a vlevo zlatá hvězda. V době vlády krále Jiřího z Poděbrad jsou městu udělena i další významná privilegia. Jedním z nich byla svoboda odkazu dědictví. Kdokoliv totiž zemřel, dědictví přecházelo na vlastníka panství, případně propadalo ve prospěch koruny, potažmo krále. Jiří z Poděbrad obyvatelům Blovic zajistil, že v případě úmrtí a nezanechání poslední vůle přechází dědictví na nejbližšího žijícího příbuzného. Podmínkou však bylo, aby tento příbuzný žil na panství nepomuckého kláštera. Ve druhé polovině 15. století se Blovice stávají součástí majetku rodu Šternberků sídlících na zámku Zelená Hora. Kvůli protihabsburským postojům je Albrecht ze Šternberka zbaven veškerých titulů a statků, a tak se zelenohorské panství (včetně Blovic) nakrátko ocitá ve vlastnictví Zdeňka Lva z Rožmitálu. Celé panství ale o několik let později kupuje opět rod Šternberků. Šternberkové se stávají iniciátory vzniku jednoty zelenohorské, která zaměřuje svoji činnost proti králi Jiřímu.

I vláda dalšího panovníka – Vladislava Jagellonského – přináší Blovicím významná práva. Král Vladislav městu povoluje výroční trh a také povoluje volbu purkmistra. Další privilegia uděluje městu nový vlastník – Kryštof starší Roupovský z Roupova, který městu uděluje právo vařit pivo. Po pánech z Roupova se město Blovice stává součástí panství Hradiště. Nejstarší dochované zmínky o tvrzi, stojící na ploše dnešního pseudogotického zámku, se datují do poloviny 16. století. Jako jeho první doložený majitel je pak uveden

³² KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 1.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_01.htm

³³ KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 1.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_01.htm

Beneš Častolár z Hořovic.³⁴ V době třicetileté války hradišťské panství krátce vlastní ještě hrabě z Gutštejna, který jej ale ztrácí při konfiskacích spojených s třicetiletou válkou. Berní rula z roku 1654 udává dalšího majitele města Blovice. Byl jím Karel ze Svárova, který je také majitelem panství Hradiště. Nejvýznamnějšími majiteli panství a tedy i města Blovice se v 18. století stávají hrabata z Kolovrat (Kolowrat-Krakowští), jejichž příbuzným byl významný politik, který se stal ministrem pro vnitřní správu habsburské říše, hrabě František Antonín Kolowrat-Libštejnský. V poslední čtvrtině 19. století získávají město Blovice i panství Hradiště hrabata Pálfyové z Erdödu. Ti panství i město vlastní do roku 1919.

³⁴ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovic*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

4 KULTURNÍ VÝVOJ MĚSTA BLOVICE

Město Blovice neoplývá žádnými monumentálními stavbami ani jinými stavitelskými, kulturu obohacujícími počiny. Avšak do architektonického obohacení města lze řadit přinejmenším kostel svatého Jana Evangelisty. Zmínka o kostele pochází již z roku 1384, kdy je doložena přítomnost faráře v blovickém kostele. Původní gotický kostel byl přestavěn do nynější barokní podoby ve druhé polovině osmdesátých let osmnáctého století podle návrhu Joachima Jöendla.³⁵ Podnět k přestavbě vzešel od tehdejšího majitele hradištského panství hraběte Prokopa Kolowrat Krakowského. Další doklady o vzkvétajícím kostele pochází z 19. století. V roce 1845 hrabě Jan Kolowrat Krakowský daroval sochy českých světců na výzdobu kostelního průčelí. Na sochách jsou zvěčnění svatý Vojtěch, Prokop, Cyril, Metoděj, svatý Jan Nepomucký a svatý Václav. Původně se v kostelní věži nacházely tři zvony - Jan, Josef a Prokop, vyrobené císařským zvonařem Karlem Bellmannem.³⁶

Uvnitř kostela se nachází několik oltářů. Hlavní oltář umístěný proti vstupnímu portálu je zasvěcen svatému Janu Evangelistovi. Nad oltářem je umístěn obraz sv. Jana Evangelisty. Autor obrazu je bohužel neznámý. Jedním z postranních oltářů je oltář Panny Marie (umístěn přímo proti kazatelně) s obrazovým výjevem od malíře Lhoty z Prahy. Na téže straně se nachází oltář svatého Josefa se světcovou sochou a další oltář je zasvěcen Početí Panny Marie. Na protější straně je oltář Panny Marie Bolestné, oltář se sochou svatého Izidora a s obrazem svaté Anežky.

U kostela svatého Jana Evangelisty si nechal roku 1833 vystavět rodinnou hrobku s kaplí sv. Kříže hrabě Jan Kolowrat Krakowský. Ještě ve třicátých letech sem byly převezeny ostatky Aloise Kolowrata, královéhradeckého biskupa a pražského arcibiskupa. Později se do hrobky umístily i ostatky Františka Kolowrata (bratra Jana Kolowrata), Valburgy Kolowratové (matky Jana), Arnoštky Kolowratové – Šlikové (nevlastní matka hraběte Jana) a Josefa Marii Kolowrata (otec Jana). Hrabě Jan Kolowrat Krakowský se v rodinné hrobce pohřbít nenechal, kvůli rozporům mezi ním a městem. Od července roku

³⁵ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích – Knihovna. Přírůstkové číslo 117, RAUŠAR, F. Památná místa našeho kraje II. 1927.

³⁶ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích – Knihovna. Přírůstkové číslo 117, RAUŠAR, F. Památná místa našeho kraje II. 1927.

1874 hrobka začíná sloužit jako rodinná hrobka rodu Pálfyů z Erdödu.³⁷ Kostel je roku 1846 posvěcen českobudějovickým biskupem a záhy je povýšen na děkanský chrám.

Další z architektonických památek je budova sídla městské rady – radnice. Budova byla vystavěna roku 1825. Radnice byla roku 1893 rozšířena a přestavěna v pseudorenesančním stylu.³⁸

V průběhu devatenáctého století se kultura města posouvá od činnosti jednotlivců k činnosti spolkové, a to především díky vydání zákona o právu spolčovacím. Od jednotlivých osobností, které se nesmazatelně zapsaly do dějin města, se kultura Blovice dostává k různým spolkům a spolkovým činnostem. V těchto spolecích se většinou objevují stejná jména, především co se vedení spolků týče. V několika spolecích figurují jména Františka Raušara (Literární spolek, Spolek pro okrašlování města Blovice) či Josefa Františka Karlíka (Sokol, Sbor dobrovolných hasičů). Díky vzniku spolků se také mění charakter kulturních památek, zejména těch literárních. Mnoho děl vzniká nikoliv z činnosti jednotlivce, ale spoluprací několika členů toho kterého spolku. Že se osobnosti jako F. J. Vacek Kamenický nebo V. M. Vejskrab-Bělohrobský zaměřovaly především na tvorbu literární, není překvapením. Konkrétně u Vacka Kamenického se hovoří o buditelských snahách, což je vzhledem k době, ve které vznikají jeho díla pochopitelné. Tvoří převážně v době, kdy se blíží revoluční rok 1848 a vrcholí tak snahy buditelů českého národa o zkvalitnění českého jazyka a jeho zrovnoprávnění s němčinou. I Vojtěch Bělohrobský za svůj krátký život³⁹ napsal několik významných děl, jeho básně se počítají dokonce na stovky. Snaha takovýchto regionálních buditelů napomáhala snahám buditelům známějším, působícím na celostátní úrovni. Byly pak lépe pochopeny snahy českých „revolucionářů“ i u těch nejobyčejnějších lidí.

³⁷ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích – Knihovna. Přírůstkové číslo 117, RAUŠAR, F. Památná místa našeho kraje II. 1927.

³⁸ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovice*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

³⁹ Umírá ve třiceti letech.

4.1 SPOLKOVÝ ŽIVOT V BLOVICÍCH V 19. STOLETÍ

Otázka zakládání různých spolků a samotné spolčování se v různých organizacích bylo pro první polovinu 19. století poměrně tabuizováno. Tato účelná setkávání nebyla oficiálně povolena až do roku 1867. Ani v Blovicích nemůže být o spolkovém životě před rokem 1867 prakticky řeč.

Před vydáním zákona o právu spolčovacím platil císařský patent z roku 1852, který zakládání spolků na území Rakouské monarchie povoloval. Zakládání spolků před rokem 1867 však stále znamenalo plnou kontrolu státních úřadů nad činností spolku. Státní úřady až do vydání zákona roku 1867 schvalovaly založení spolku. Na území Čech a Moravy se ryze české spolky mohly zakládat (opět s povolením a pod kontrolou státních úřadů) od vydání Říjnového diplomu z roku 1860. V již několikrát zmíněném roce 1867 byl vydán zákon o právu spolčovacím, který prakticky zrušil přímou kontrolu státních úřadů nad spolkovou činností. Úřadům se po roce 1867 založení spolku pouze oznamovalo. Úřady mohly zakázat činnost určitého spolku pouze v případě, že činnost spolku odporovala tehdejšími zákonům.

V Blovicích ihned po roce 1867 začala silně vzkvétat spolková činnost. Spolky byly zakládány především v sedmdesátých a osmdesátých letech. Výjimku v Blovicích tvoří založení *Zpěváckého spolku Kamenický*, u jehož zrodu stojí jedna z nejvýznamnějších osobností Blovic devatenáctého století – blovicí děkan František Jaroslav Vacek Kamenický. Kamenického spolek vzniká spoluprací dvou významných blovicích osobností, Františka Jaroslava Vacka-Kamenického a Vojtěcha Mikuláše Vejskraba-Bělohrobského, již roku 1866. Právě v roce založení tohoto spolku byly zároveň schváleny c. k. místodržitelstvím stanovy spolku. Zpěvácký spolek Kamenický zaniká krátce po smrti obou mužů.⁴⁰

Vůbec prvním spolkem oficiálně založeným po roce 1867 je spolek *Občanská beseda*. Stanovy tohoto spolku byly státními úřady přijaty již v roce 1868 a schváleny spolkovou valnou hromadou v témže roce. Občanská beseda si jako mnoho dalších spolků vznikajících v 19. století v Blovicích dala za cíl pěstovat ušlechtilou zábavu a šířit vzdělanost zejména mezi řemeslníky. Avšak počáteční nadšení od založení spolku velmi rychle opadlo, a tak Občanská beseda přežívá sice až do roku 1925, ale již po dvou letech

⁴⁰ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích– Knihovna. Přírůstkové číslo 117, RAUŠAR, F. Památná místa našeho kraje II. 1927.

své existence má pouhých dvaatřicet neaktivních členů. Spolek se tedy rozešel v roce 1925 pro nedostatek členů (vlivem zakládání mnoha dalších, úspěšnějších spolků).⁴¹ Na konci 19. století v Blovicích existuje na tři desítky různých spolků a organizací. Vzhledem k počtu obyvatel dostáváme průměrný počet členů v jednom spolku, a to pětasedmdesát.⁴² V průběhu sedmdesátých, osmdesátých a také devadesátých let byla založena celá řada kulturních, vzdělávacích a volnočasových spolků či organizací. V roce 1868 byla založena již zmíněná Občanská beseda, roku 1870 byly přijaty stanovy společnosti Randál, o čtyři roky později byla založena Řemeslnicko-živnostenská beseda, na sklonku sedmdesátých let spatřil světlo světa Literární spolek, jehož členem a předsedou byl František Raušar. Do osmdesátých let lze zařadit vznik Sboru dobrovolných hasičů (1882), místního Sokola (1889) a v devadesátých letech vzniká Rybářský spolek (1894).⁴³

4.1.1 LITERÁRNÍ SPOLEK V BLOVICÍCH

Literární spolek, založený v Blovicích roku 1879, představuje jeden z nosných pilířů blovické kultury přelomu 19. a 20. století. V tomto spolku se sdružila spousta významných osobností města. Již od počátku se v prezenčních listinách pořizovaných na schůzích členů spolku objevují jména jako Raušar, Kursa, Homan nebo Hlavsa. František Raušar se předsedou Literárního spolku stává v roce 1914.

Základním důvodem existence Literárního spolku v Blovicích byla osvětová činnost, které se však věnovaly i jiné spolky, např. spolek Úslavan. Účelem Literárního spolku bylo seznamovat své členy, ale i širší veřejnost, s českou literaturou a také s pokroky, kterých dosáhla věda na konci 19. století. Spolek svoji aktivitu zaměřil především směrem literárním, a tak do své spolkové knihovny odebíral mnohé časopisy, které v poslední čtvrtině devatenáctého století vycházely. Ve stanovách Literárního spolku je doslova uvedeno, že „*nemá žádných politických zájmů*“.⁴⁴ Z toho jasně vyplývá, že se jedná pouze o spolek zaměřený na kulturní činnost, byť se v něm (stejně jako v jiných spolcích) objevují lidé, kteří se podíleli i na politické správě města.

Spolek své záměry realizoval prostřednictvím organizování přednášek, referátů a diskuzí, jejichž hlavním cílem bylo seznámit členy a veřejnost s jednotlivými literárními

⁴¹ KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 6.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_06.htm

⁴² Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích– Knihovna. Přírůstkové číslo 2117. RAUŠAR, F. Kulturní vývoj Blovicka, 1933. Vlastivědné nakladatelství M. Lábkové v Plzni. 1933

⁴³ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích– Knihovna. Přírůstkové číslo 2117. RAUŠAR, F. Kulturní vývoj Blovicka, 1933. Vlastivědné nakladatelství M. Lábkové v Plzni. 1933

⁴⁴ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, inv.č. 376, kar. 9c, Stanovy literárního spolku v Blovicích.

směry. Další možností, jak realizovat své záměry byla organizace společenských dýchánek, večírků či jiných zábav.

Členství ve spolku nebylo nijak omezeno. Členem se tedy mohl stát každý, kdo o členství požádal spolkový výbor. Ten však mohl žádosti nevyhovět a kladl si výsadní právo neudávat důvod nevyhovění žádosti o členství. Správu výboru zajišťovala valná hromada (všichni členové), která volí spolkový výbor (předseda a šest členů). Předseda i členové výboru byli voleni vždy na jeden rok a ze svých řad volili ještě náměstka, pokladníka a knihovníka.

Jak již bylo uvedeno výše, Literární spolek se zaměřoval především na seznamování členů i veřejnosti s literárními směry, díly a časopisy. K tomuto účelu byla spolkovou knihovnou odebírána celá řada časopisů vycházejících na konci 19. století. Spolek odebíral časopisy Lumír, Květy, Koleda, Osvěta, Průmyslové listy, či Světozor.⁴⁵ Za období sledované touto prací, tedy za období 1815-1914 – přesněji 1879 (vznik Literárního spolku) -1914, se spolku podařilo nashromáždit velké množství beletristické literatury, kterou spolek uskladňoval ve spolkové knihovně a na základě knihovního řádu knihy i propůjčoval veřejnosti. Shromáždování literárních děl se však nevázalo pouze na české autory, ale i na světové, a tak se ve spolkové knihovně vedle sebe mohli octnout Neruda a Turgeněv, Jirásek a Dostojevskij, aj. Spolek shromáždil díla českých autorů, jako byl Arbes, Vrchlický, Čech, Zeyer, Stašek, Sládek, nebo již zmínění Neruda a Jirásek. Ze světových autorů se pak spolku podařilo nashromáždit díla velikánů, jako byl Dante, Shakespeare, Flaubert, Zola, Puškin, Goethe, aj.

Knihovna Literárního spolku byla umístěna v Panském domě, v hostinci na blovicím náměstí. Hostinský sám nabídl volné místnosti pro účely Literárního spolku. Přístup do těchto místností měli pouze členové spolku. V případě, že knihovnu chtěl navštívit kdokoliv z veřejnosti, musel být v doprovodu člena spolku. V místnostech vymezených pro účely spolku se konaly členské schůze a byla zde umístěna již několikrát zmíněná spolková knihovna. Knihovní řád se příliš nelišil od dnešního, přesto bychom našli hned několik rozdílů.

Literární spolek měl také zásadní vliv na vznik a fungování divadla v Blovicích. V publikaci Karla Škrábka *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovic* je uvedeno, že ochotnické divadlo „fungovalo již od roku 1848, kdy byla uvedena první hra“. Literární spolek pak jedná až v roce 1910 o zřízení Divadelního spolku v Blovicích. Ve stejném roce

⁴⁵ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, inv.č. 376, kar. 9c, Domácí a knihovní řád + Seznam knih Literárního spolku v Blovicích.

(1910) se také konala ustavující schůze Divadelního spolku a usnesla se, že s oficiálním zřízením spolku počká do zřízení Osvětového svazu. Literární spolek si poté i do budoucna vzal za cíl podporovat blovické ochotníky a pomáhat jim s nacvičováním divadelních her. Literární spolek je naprosto bez pochyby jedním ze základních pilířů blovické kultury přelomu 19. a 20. století. Navazuje na činnost jednotlivých osobností blovického kulturního života, ať již zmíním Vejskraba-Bělohrobského, Heinricha-Jirotu nebo Vacka Kamenického.

4.1.2 OKRAŠLOVACÍ SPOLEK V BLOVICÍCH

Okrašlovací spolek, též Spolek pro okrašlování města Blovic se sídlem v Blovicích, je další z mnoha spolků, které vznikají v tomto malém městě. Spolek vzniká na počátku dvacátého století a hlavním iniciátorem vzniku je ředitel blovických škol František Raušar. Tato všestranná osoba pak poskytla svůj dům jako sídlo spolku a po vzniku muzejního odboru při okrašlovacím spolku dokonce svůj dům přeměnil na první muzeum v Blovicích. Spolek vznikl a fungoval pod záštitou městské rady.

Jako ostatní spolky a organizace vzniklé v Blovicích v devatenáctém, případně v dvacátém století, je Okrašlovací spolek financován především z příspěvků jednotlivých členů a také z darů a různých finančních podpor soukromých osob. Interní samospráva spolku je naprosto totožná se všemi ostatními spolky. Existuje tedy valné shromáždění, které volí výbor spolku, z něhož vzejde předseda, náměstek, jednatel a pokladník. Ve svých stanovách spolek uvádí, že ve chvíli, kdy spolek zanikne, veškerý jeho majetek propadne městu Blovice s podmínkou, že město tyto prostředky musí využít pro účely okrášlení města.⁴⁶ Stanovy byly oficiálně vydány 15. 5. 1903. Vznik spolku byl akceptován c. k. místodržitelstvím již 20. května 1903. Jak uvádí schvalovací listina zasláná c. k. místodržitelstvím Okrašlovacímu spolku, akceptace vzniku spolku proběhla na základě zákona o právu spolčovacím z 15. listopadu 1867.⁴⁷

Spolek si během své existence získal celou řadu podporovatelů, obdivovatelů i mecenášů. Podle sepsaných myšlenek Františka Raušara spolek nevznikl pouze za účelem fyzického, hmatatelného zvelebení města a jeho okolí, ale také za účelem zušlechtění mysli a zvelebení ducha. Nemalý význam pak Raušar dává tomu, že není nic bohu libějšího než zanechat svoji rodnou zem, potažmo krajinu ve které žijeme, ve zvelebeném stavu pro své

⁴⁶ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, kar. 60, Stanovy okrašlovacího spolku.

⁴⁷ SokA Plzeň-jih. Přírůstkové číslo 16/15. Sign. 21/6903.kart.2 Okrašlovací spolek – zřízení spolku (zřizovací listina, stanovy, seznam členů).

potomky.⁴⁸ Sám Raušar věřil, že zušlechtění a zkrášlení města i jeho okolí by mohlo přilákat a především od návštěvy města neodrazovat turisty. Tím by se v Blovicích pozvedl cestovní ruch, který by ovlivnil spoustu dalších podniků (především hotely a hostince). Během samotných prací, které probíhaly pod patronátem spolku a které spolek financoval, bylo povinností každého člena dohlížet na dělníky vykonávající tyto práce.

V roce 1913 pak při Okrašlovacím spolku v Blovicích vzniká muzejní spolek, jehož prvním předsedou se stává František Raušar. Během několika týdnů existence muzejního spolku se členům podařilo shromáždit na 700 různých předmětů⁴⁹ a ty byly uloženy v domě Františka Raušara, který začal sloužit jako první blovické muzeum.⁵⁰ Ostatní spolky v Blovicích existující podporovaly činnost muzejního odboru Okrašlovacího spolku finančně. Bohužel požadavek Františka Raušara na městskou spořitelnu, aby postavila novou budovu pro potřeby spořitelny, knihovny a muzea, nebyl přijat.⁵¹ A tak se muzeum dočká vlastní budovy paradoxně až po smrti Raušara.

František Raušar

Na tomto místě, více než na jakémkoli jiném, je vhodné připomenout jednu z největších osobností, která v Blovicích na přelomu 19. a 20. století působila. Člověka, který založil Okrašlovací spolek, Literární spolek a muzejní odbor v rámci Okrašlovacího spolku. František Raušar, se narodil 25. 8.1857 v Budislavicích u Kasejovic.⁵² Po vystudování učitelského ústavu v Praze zahájil svoji pedagogickou kariéru v Blovicích.⁵³ V roce 1897 se stal ředitelem blovické chlapecké měšťanské školy. Stal se průkopníkem moderních pedagogických metod. Poprvé v historii jsou pořádány různé stromkové slavnosti, výlety (a to i do vzdálených míst – např. do italských Benátek), dětské dny a výstavy.⁵⁴

⁴⁸ SokA Plzeň-jih. Přírůstkové číslo 16/15. Sign. 21/6903.kart.2 Okrašlovací spolek – zřízení spolku (zřizovací listina, stanovy, seznam členů).

⁴⁹ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovice*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

⁵⁰ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovice*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

⁵¹ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovice*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

⁵² Muzeum jižního Plzeňska. Expozice František Raušar – počátky muzejní činnosti v Blovicích. [online]. Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích ©2016. Poslední aktualizace 24.3.2016 [cit. 26.3.2016]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/expozice/frantisek-rausar-zakladatel-muzea/>

⁵³ Muzeum jižního Plzeňska. Expozice František Raušar – počátky muzejní činnosti v Blovicích. [online]. Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích ©2016. Poslední aktualizace 24.3.2016 [cit. 26.3.2016]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/expozice/frantisek-rausar-zakladatel-muzea/>

⁵⁴ Muzeum jižního Plzeňska. Expozice František Raušar – počátky muzejní činnosti v Blovicích. [online]. Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích ©2016. Poslední aktualizace 24.3.2016 [cit. 26.3.2016]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/expozice/frantisek-rausar-zakladatel-muzea/>

V roce 1903 založil Okrašlovací spolek v Blovicích a dlouhá léta byl jeho předsedou. O deset let později inicioval vznik muzejního odboru při Okrašlovacím spolku. Byl zakladatelem a předsedou Literárního spolku. Kromě vedení spolků a blovických škol se angažoval i v kulturně-politickém životě v Blovicích. Byl to právě Raušar, jehož zásluhou byly odhaleny pamětní desky Františku Jaroslavu Vackovi Kamenickému, V. M. Vejskrabu-Bělohrobskému a Adolfu Opperu de Blowitz.⁵⁵ Od roku 1898 až do roku 1914 byl členem obecního zastupitelstva a v roce 1916 se stal čestným občanem města Blovice. Zemřel 9. 8. 1941 a je pochován v Blovicích.⁵⁶

4.1.3 OCHOTNICKÉ DIVADLO

Významný přínos pro kulturu města v 19. století mělo zřízení ochotnického divadla. První představení bylo sehráno ochotnickými herci v revolučním roce 1848. V tomto roce divadlo oficiálně zahajuje svoji činnost. Ochotníci si dali za cíl především posilovat národní uvědomění, ale také přinášet svým divákům radost a poučení. Nejpopulárnější pak byla ochotnická představení v roce 1868, hraná u příležitosti položení základního kamene Národního divadla.

Na divadelní činnosti blovických ochotníků se podílelo mnoho spolků, a to Občanská beseda, společnost Randál, omladinářský spolek Úslavan, Literární spolek a po roce 1889 i Sokol. Později, zejména na počátku 20. století, se na chodu i divadelní činnosti ochotníků podílely politické strany a v roce 1912 založená Dělnická tělocvičná jednota.⁵⁷ Ochotníci blovického divadla se nezaměřovali pouze na hraní českých her. Kromě těchto (jmenuji alespoň „Matka a chudé ženy“ J. K. Tyla, „Vojnarka“ A. Jirásky) hráli dokonce i hru C. Goldoniho „Šibalství Scapinovo“. To svědčí o vysoké uvědomělosti, vyspělosti a erudovanosti vedoucích postav blovických ochotníků. Divadelní činnost neustala ani v prvních letech první světové války. I v tomto období bylo nutné lidu dát možnost oprostít se od problémů a pomoci zbavit se všedních (ale i nevšedních) starostí. Významným se stalo představení z prvních let Velké války, kdy bylo sehráno drama bratří Mrštíků „Maryša“ a ve kterém si společně s ochotníky zahrál národní umělec Jaroslav Vojta, pozdější člen Národního divadla.⁵⁸

⁵⁵ Muzeum jižního Plzeňska. Expozice František Raušar – počátky muzejní činnosti v Blovicích. [online]. Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích ©2016. Poslední aktualizace 24.3.2016 [cit. 26.3.2016]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/expozice/frantisek-rausar-zakladatel-muzea/>

⁵⁶ Muzeum jižního Plzeňska. Expozice František Raušar – počátky muzejní činnosti v Blovicích. [online]. Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích ©2016. Poslední aktualizace 24.3.2016 [cit. 26.3.2016]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/expozice/frantisek-rausar-zakladatel-muzea/>

⁵⁷ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovic*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

⁵⁸ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovic*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

Činnost blovických ochotníků byla přímo ovlivňována – zejména po roce 1879 – činností Literárního spolku. Byl to právě Literární spolek založený roku 1879, který shromáždil dostatečné finanční prostředky pro zbudování jeviště a toto jeviště poté za úplatu pronajímal. První ochotnická společnost nakonec existovala v rámci Literárního spolku.

4.1.4 SPOLEČNOST RANDÁL

V roce 1870 vznikla v Blovicích za předsednictví lékárníka, okresního starosty a poslance říšského sněmu Karla Potůčka divadelní společnost Randál. Společnost sídlila v Panském domě, jehož majitel společnosti propůjčil potřebné prostory. Záhy společnost začala secvičovat různá divadelní představení zejména ve prospěch dobročinných účelů. Po společnosti ochotníků to byla druhá společnost věnující se výhradně divadlu.

Hlavním cílem společnosti Randál bylo založit v Blovicích mateřskou školu, která by pomáhala s péčí o nejmenší děti. Snaha společnosti však vyšla naprázdno. Proto věnovala společnost ze svých vlastních prostředků 170 zlatých městu Blovice.⁵⁹ Tato částka měla být městem využita v době, kdy se mateřská škola bude stavět.⁶⁰

Společnost Randál ukončuje svoji činnost již v roce 1879, zejména z důvodu vzniku Literárního spolku, který přebírá záštitu i nad pořádáním divadelních představení. Veškerá divadelní literatura a divadlo samotné bylo společností Randál věnováno právě Literárnímu spolku.

⁵⁹ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 117. RAUŠAR, F. Památná místa našeho kraje II. 1927.

⁶⁰ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 117. RAUŠAR, F. Památná místa našeho kraje II. 1927.

4.2 UMĚLECKÁ ČINNOST, BLOVIČTÍ UMĚLCI 19. STOLETÍ

4.2.1 MALÍŘI

V Blovicích se narodilo hned několik významných osobností, které se věnovali malířskému oboru. Byť v Blovicích nestrávili příliš mnoho času (většinou zde vychodili obecnou a měšťanskou školu) do rodného města se vždy rádi vraceli, případně na své rodné město nezapomínali ve svých memoárech.

Josef Matějka

Matějka se narodil v roce 1881 a v Blovicích vychodil obecnou a měšťanskou školu. V posledních letech devatenáctého století navštěvoval Umělecko-průmyslovou školu a v prvních letech dvacátého století ještě navštěvoval speciální školu figurálního malířství Akademie výtvarných umění. Od roku 1906 působil v Plzni jako učitel a později profesor kreslení. Je jedním ze zakladatelů spolku Mha, který sdružoval významné umělce z Plzně a okolí. Jeho hlavní tvůrčí činnost spadá do období meziválečného, tedy do období, které tato práce primárně nemapuje. Matějkaova díla je možno vidět ve stálé výstavě Muzea jižního Plzeňska v Blovicích.

Jaroslav Šafařík – Šafara

Narodil se roku 1888 v Blovicích a město neopustil až do své smrti roku 1947. Šafara se již od mládí jevil jako velmi nadaný kreslíř a malíř. Jeho nadání umocnila studia u profesora Vojtěcha Hynaise.⁶¹ Zvláštností jeho tvorby je malování selských koní. Je autorem několika krajinářských obrazů a také namaloval velký počet portrétů a vytvořil i vlastní autoportrét⁶², který je k vidění ve výstavním sále Muzea jižního Plzeňska.

⁶¹ Autor opony Národního divadla.

⁶² ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovic*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

4.2.2 SPISOVATELÉ

V Blovicích se v průběhu 19. století přímo narodilo, nebo působilo hned několik osobností, jejichž literární tvorba je regionálně, ale i celostátně velmi cenná. Někteří z autorů, kteří ve městě strávili jen poměrnou část svého života, po svém odchodu z Blovice na město nikdy nezapomněli (viz Adolf Opper). Jiní, kteří do města přišli po svém předchozím působení na jiném místě, si Blovice zamilovali (Kamenický, Valenta).

Vojtěch František Heinrich Jirota

Syn sluhy okresního soudu se narodil 5. února 1851. Umírá v roce 1882 ve velmi nízkém věku (30) na tuberkulózu. Již v době gymnaziálních studií dopisoval do několika časopisů (Šumavan, Obrazy života). Je autorem novel Čarovné zvuky, Skeptik, Purkmistrova Emilka. Během svého krátkého života dokázal napsat i několik divadelních her (On žárí – veselohra, Hrdinové či zrušený konkordát – žert). Pouze ve zlomcích se dochovala jeho činohra Jan Roháč z Dubé. Tento mladičkový autor se stal jedním z nevýznamnějších autorů působících v Blovicích v 19. století.

Adolf Opper de Blowitz

Narodil se roku 1825 v Blovicích do židovské rodiny. Byl pokřtěn blovicským děkanem Kamenickým. Krátce před dovršením dvacátého roku života odešel do Francie, kde napsal několik spisů a stal se státním diplomatem. Záhy přijal francouzské občanství. Od roku 1872 pravidelně dopisoval do anglických *Times*. Na rodné Blovice však nikdy nezapomíná, ve svém díle „*My memoirs*“ vzpomíná na své rodné město. Umírá v roce 1903 ve věku osmasedmdesáti let. Stal se největším českým novinářem devatenáctého století.

Václav Valenta – Alfa

Další z významných osobností, které osud přivedl do Blovic. Václav Valenta se narodil roku 1887. Jeho literární tvorba spadá zejména do doby meziválečné. V roce 1914 totiž narukuje na frontu a aktivně se účastní bojů první světové války (bojoval například u Bachmače). Na příkaz generála Syrového zřizuje v rámci legií školu pro téměř dvě stovky mladých chlapců, kteří se k čsl. legiím houfně připojovali zejména v Podkarpatské Rusi. V Blovicích Valenta působí až od roku 1921. Napsal několik satir, epigramů, humoresek,

knihu pro mládež s názvem „*Do legie*“. Vedl četné spory s Janem Drdou, který dokonce zakázal vydávat Valentovi knihy.

František Jaroslav Vacek Kamenický

V roce 1825 se Kamenický hlásí k buditelům českého jazyka vydáním své básně „*První květen*“.⁶³ Tento kněz a básník se stal jednou z nejvýznamnějších osobností žijících v 19. století v Blovicích. Narodil se roku 1806 v Kamenici nad Lipou.⁶⁴ Dva roky studoval na filosofické fakultě Karlovy Univerzity. Do Blovic se dostává v roce 1845, kdy se stává farářem blovického kostela. Rok po svém příchodu je jmenován děkanem a blovický kostel je povýšen na děkanský chrám.⁶⁵ Po celý svůj život měl velké vlastenecké snahy, věnoval se vzdělávání chudých dětí a sirotků. Kromě své básně, kterou se zařadil mezi české jazykové buditele, napsal ještě několik lyrických děl, především básní. Celý život přispíval do mnoha časopisů, jako byl Čechoslav, Poutník Slovanský, Květy, Česká včela, Časopis katolického duchovenstva.⁶⁶ Zemřel v Blovicích roku 1869. V roce 1925 mu byla odhalena pamětní deska.⁶⁷

Vojtěch Mikuláš Vejskrab Bělohrobský

Do Blovic tento spisovatel a učitel přichází v roce 1861. Vyučuje na místní farní škole, kde se stává dobrým přítelem blovického děkana Františka Vacka Kamenického. Během svého krátkého života⁶⁸ aktivně přispívá do různých pedagogických časopisů. Bělohrobský se stal příkladem workoholika 19. století. Kromě svých příprav k výuce a výuky samotné dokázal být ještě literárně činný a dokonce se snažil o napsání hudebního díla, a tak do pozdních nočních hodin linkoval čisté papíry pro notové zápisy, případně přepisoval hudební díla již napsaná.⁶⁹ Jeho píle nakonec přinesla ovoce a během svého osmiletého působení v Blovicích napsal několik hudebních skladeb. Jeho literární dílo bylo vydáno až posmrtně. Vydána byla kniha „*Básně a deklamace V. M. Bělohrobského*“, která obsahuje i jeho nejúspěšnější báseň „*Sen vlasti*“, kterou napsal těsně před svou smrtí, a

⁶³ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovic*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

⁶⁴ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovic*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

⁶⁵ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 117, RAUŠAR, F. Památná místa našeho kraje II. 1927.

⁶⁶ RAUŠAR, František. *Kulturní vývoj Blovicka*. V Plzni: M. Lábková, 1933

⁶⁷ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovic*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

⁶⁸ Bělohrobský umírá ve 30 letech.

⁶⁹ KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 5.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_05.htm

báseň „*Poslední prosby*“.⁷⁰ Umírá ve velmi nízkém věku na celkové vyčerpání organismu v roce 1869. Bělohrobského přítel, spisovatel Jakub Arbes, o jeho smrti píše do tisku a neopomíná připojit zprávu nejen o Bělohrobského úspěších, ale i o jeho těžkém životním příběhu, kdy – stejně jako mnoho jiných českých spisovatelů – žil s několika krejčary denně až do své smrti.⁷¹

4.2.3 SOCHAŘI

Václav Žalud

Ve výčtu významných osobností spojených s blovicíou kulturou nelze opomenout osobnost Václava Žaluda. Narodil se 30. dubna 1894 v Blovicích. Studoval odbornou kamenosochařskou školu v Hořicích a později AVU v Praze, kde se jeho učitelem stal Josef Václav Myslbek. Jeho práce sice spadá především do doby 20. století, ale opomenout blovicíého rodáka, který je autorem sochy Jana Amose Komenského pro Amsterdam, busty Vladislava Vančury pro Smetanovo divadlo v Praze a městského znaku, který je umístěn na budově spořitelny v Blovicích, nelze.

⁷⁰ ŠKRÁBEK, K. a kol. *Blovice 1284-1984: 700 let města Blovic*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183.

⁷¹ KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 5.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_05.htm

4.3 VOLNOČASOVÉ SPOLKY V BLOVICÍCH

4.3.1 SOKOL

Zájem na založení Sokola se v Blovicích objevil již na počátku osmdesátých let 19. století, nicméně pro malý zájem a nízký počet zájemců o vstup do Sokola bylo jeho založení v Blovicích pozdrženo. Sokol byl později v Blovicích založen díky dvěma logickým a jednomu náhodnému faktu. Oním náhodným faktem je příchod několika pracovníků Sokola z jiných míst západních Čech do Blovic. A dva logické fakty byly jednak poměrná blízkost střediska sokolského života na českém západě - Plzně⁷² a jednak zřízení České Obce Sokolské v roce 1889. A právě zřízení České Obce Sokolské zajistilo možnou pomoc pro zakládání jednotlivých organizací v různých městech.

Prvním starostou blovického Sokola se stal Josef František Karlík⁷³ a ihned po založení má blovický Sokol jedenadvacet členů. Cvičební místnosti poskytl A. Klement. Začátky činnosti blovického Sokola byly ale složité. Veškeré cvičební pomůcky byly zakoupeny na úvěr a neustále řešeným problémem byly také stísněné cvičební prostory. Přesto činnost blovického Sokola nadále vzkvétala. Poprvé byli blovičtí cvičenci ve vlastních krojích a s praporem k vidění při výstupu na hrad Radyně, který organizoval plzeňský Sokol.⁷⁴

V roce 1890 se poměrně zvedl počet členů z jedenadvaceti na jedenašedesát. Se zvýšením zájmu se také zvyšuje aktivita jednotlivých členů a celé organizace vůbec. V roce 1890 začíná Sokol organizovat různé přednášky, většinou na téma zakladatelů Sokola – dr. Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera. A právě výročí úmrtí Jindřicha Fügnera se stalo spouštěčem koloběhu přednášek, které byly organizovány několikrát do roka.

Kromě organizace přednášek byly organizovány také pěší vycházky, a to vždy z jara. Cvičenci se často zaměřovali na místa v blovickém okrese s vlastní historií. A tak byly organizovány vycházky na hrad Radyně, zámek Kozel, na zřícenině hradů Lopata, Vlčtejn, apod. Dalším organizačním počinem bylo založení zábavního odboru v rámci Sokola, který po několika měsících vykrytalizoval v odbor divadelní. A tak se v Blovicích

⁷² V Plzni funguje Sokol již od roku 1863.

⁷³ Pozdější poslanec říšského sněmu.

⁷⁴ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích– Knihovna. Přírůstkové číslo 2685. Památník Sokola v Blovicích – vydaný na oslavu 25letého trvání a činnosti 1889-1914. Vydala Tělocvičná jednota Fr. Jar. Šafaříka v Přešticích, 1914.

častěji než jindy konala divadelní představení, a to v režii buď Sokola, nebo Literárního spolku.

V roce 1891 byl založen fond, ve kterém měly být shromážděny finanční prostředky potřebné pro postavení vlastní tělocvičny, ale sbírka se rozrůstala jen velmi pomalu. O tři roky později, v roce 1894, byla v Blovicích postavena měšťanská škola a příslušníci Sokola očekávali - společně s dalšími spolky - že u školy bude postavena i nová budova tělocvičny, kterou by mohly všechny spolky včetně Sokola využívat. Jenomže tělocvična u měšťanské školy postavena nebyla. A to se stalo vzpruhou pro sokolský výbor, aby ještě zvýšil úsilí a pílil při shromažďování financí na stavbu vlastní tělocvičny.

V roce 1891 se konal II. Vsesokolský slet, kam blovičtí cvičenci vyslali celkem 26 členů. O rok později se jeden člen blovického Sokola dostal dokonce na mezinárodní závody pořádané ve francouzském Nance. Od roku 1895 je zaznamenán postupný úpadek zájmu o Sokol v Blovicích.

Protože bylo mezi cvičenci Sokola poměrně dost velmi dobrých zpěváků, byl roku 1897 založen pěvecký odbor pod vedením J. Šístka, ale kvůli nedostatku potřebných rekvizit a nástrojů, zejména piana, tento odbor záhy zaniká. Další pokus o založení pěveckého odboru přichází v roce 1902. Tentokrát jeho činnost vydržela jeden rok a v roce 1903 opět zaniká. V těchto letech je zaznamenán i obecný úpadek jednoty a pokles počtu členů. Několika neúspěchy při zakládání pěveckého odboru v rámci Sokola se vedení nenechalo odradit. Už v roce 1904 přichází v pořadí již třetí pokus o založení a udržení činnosti pěveckého odboru. Spolek zpěváků fungujících v rámci Sokola je rozdělen na zpěvácký a hudební a tentokrát se již udržel, nezaničil záhy po svém vzniku a začíná vystupovat při mnoha různých příležitostech, jako byly Sokolem organizované zábavy, ale i při příležitostech Sokolem neorganizovaných.

V roce 1895 přichází první krize blovické sokolské organizace. Jednotliví členové přestali chodit na cvičení, která se konala dvakrát týdně, poklesl i zájem o setkávání se na schůzích, apod. Částečnou pasivitu blovických cvičenců oživil rok 1898. Na tento rok připadla dvě významná výročí. Uplynulo již padesát let od zrušení roboty a také sto let od narození Františka Palackého. Při této příležitosti se po celý rok 1898 konaly pod záštitou Sokola četné přednášky a celodenní oslavy. Ještě během následujícího roku, tedy roku 1899, byli cvičenci opět aktivní. Blovický Sokol totiž v roce 1899 slavil desetileté výročí svého založení. Záštitu nad oslavami tohoto výročí převzala rada města. K jubileu se konal

slavnostní průvod městem, který byl zakončen v zámeckém parku zámku Hradiště.⁷⁵ Hrabě Pálffy zámecký park k podobným účelům propůjčoval velmi ochotně a často. Při příležitosti desátého výročí byl Josef František Karlík jmenován čestným členem blovického Sokola, který přestože již nebyl členem aktivním, stále přispíval do stavebního fondu spolku. Po dvouleté aktivitě přichází v roce 1901 další krize ve fungování Sokola. Na cvičení docházelo v průměru pouze 14 cvičenců⁷⁶, přestaly se pořádat přednášky a dokonce nebyl organizován ani jeden vycházkový pochod. I přes sníženou aktivitu cvičenců se nadále rozrůstal stavební fond, ve kterém se postupně nashromáždilo již tři a půl tisíce korun.⁷⁷ Splnění snu o vlastní tělocvičnu se stále více přibližoval. Jenomže na samém počátku dvacátého století byla u měšťanské školy postavena nová tělocvična, a tak stavbě vlastních prostor byla přikládána již menší pozornost. Celý objekt tělocvičny včetně menší přístavby byl propůjčen i do užívání Sokola za podmínky, že veškeré cvičební pomůcky a nářadí, které Sokol vlastní, budou k dispozici všem uživatelům tělocvičny, především pak žactvu.⁷⁸ Možnost užívání tělocvičny na krátko opět pozvedla aktivitu jednotlivých členů, ale ne na dlouho. V letech 1905-1906 nebyla pořádána ani jedna vycházka, ani jedna přednáška a na cvičení docházelo jen několik největších nadšenců. Padesáté výročí od smrti Karla Havlíčka Borovského bylo oslaveno pouze přednáškou.⁷⁹

Roku 1907 vzkřísil činnost Sokola Pátý Vsesokolský slet. V témže roce byly opět obnoveny jarní vycházky, pochody a výlety, opět se začalo hojně přednášet. O dva roky později probíhaly oslavy dvacátého výročí od založení blovické organizace. Při této příležitosti se konalo velké množství přednášek a v Blovicích byl uspořádán župní slet.⁸⁰

⁷⁵ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích– Knihovna. Přírůstkové číslo 2685. Památník Sokola v Blovicích – vydaný na oslavu 25letého trvání a činnosti 1889-1914. Vydala Tělocvičná jednota Fr. Jar. Šafaříka v Přešticích, 1914.

⁷⁶ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích– Knihovna. Přírůstkové číslo 2685. Památník Sokola v Blovicích – vydaný na oslavu 25letého trvání a činnosti 1889-1914. Vydala Tělocvičná jednota Fr. Jar. Šafaříka v Přešticích, 1914.

⁷⁷ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích– Knihovna. Přírůstkové číslo 2685. Památník Sokola v Blovicích – vydaný na oslavu 25letého trvání a činnosti 1889-1914. Vydala Tělocvičná jednota Fr. Jar. Šafaříka v Přešticích, 1914.

⁷⁸ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích– Knihovna. Přírůstkové číslo 2685. Památník Sokola v Blovicích – vydaný na oslavu 25letého trvání a činnosti 1889-1914. Vydala Tělocvičná jednota Fr. Jar. Šafaříka v Přešticích, 1914.

⁷⁹ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích– Knihovna. Přírůstkové číslo 2685. Památník Sokola v Blovicích – vydaný na oslavu 25letého trvání a činnosti 1889-1914. Vydala Tělocvičná jednota Fr. Jar. Šafaříka v Přešticích, 1914.

⁸⁰ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích– Knihovna. Přírůstkové číslo 2685. Památník Sokola v Blovicích – vydaný na oslavu 25letého trvání a činnosti 1889-1914. Vydala Tělocvičná jednota Fr. Jar. Šafaříka v Přešticích, 1914.

V roce 1912 se ve výboru Sokola poprvé v jeho historii objevila žena⁸¹ a projevila se snaha o zahájení cvičení žactva, což se nakonec podařilo i díky invenci školy. V roce 1914 blovický Sokol tradičně oslavil pětadvacáté výročí od svého založení.

⁸¹ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích– Knihovna. Přírůstkové číslo 2685. Památník Sokola v Blovicích – vydaný na oslavu 25letého trvání a činnosti 1889-1914. Vydala Tělocvičná jednota Fr. Jar. Šafaříka v Přešticích, 1914.

4.3.2 SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ

Největší požáry z let 1831 (shořelo 62 domů a 20 stodol) a 1833 (7 domů) dovedly město k vydání „*Pořádku při hašení ohně*“.⁸² Podle tohoto dokumentu měl každý obyvatel města povinnost okamžitě po zpozorování požáru začít s jeho hašením a hlasitým voláním upozornit i ostatní obyvatele města.⁸³ Zvoník dostal za povinnost okamžitě začít zvonit na zvony. Každá rodina musela uvolnit minimálně jednoho člena rodiny s vědrem a vodou a poslat jej k požáru. Zvláštní povinnost byla dána cechům. Každý z cechů musel vlastnit a v použitelném stavu udržovat dlouhý střešní žebřík, velký hák a čtyři velká vědra.⁸⁴ Podle pořádku z roku 1833 měl navíc každý majitel potahů povinnost při požáru poskytnout svůj potah pro zapřažení stříkačky a voznice.⁸⁵ Již před rokem 1833 vlastnilo město dřevěnou čtyřkolovou stříkačku.

Nicméně ani Pořádek vydaný roku 1833 nezabránil dalším velkým požárům. Velmi často docházelo k požárům domů či stodol. V Blovicích první poloviny 19. století byla většina domů dřevěných (stejně jako stodoly) a střechy byly kryty došky případně šindeli, na půdách domů i stodol bylo mnohdy uloženo seno nebo sláma.⁸⁶ Podmínky pro šíření požárů byly tedy ideální. Bohužel Pořádek z roku 1833 nebyl dodržován, a tak město vydává v roce 1850 nový dokument, „*Řád ohně*“⁸⁷, kde bylo v jedenácti paragrafech popsáno, jaká dílčí opatření mohou odvrátit vznik požáru. Toto nové nařízení plně nahradilo dokument z roku 1833, ale ani nový řád nezabránil vzniku dalších požárů.

Největší požáry v Blovicích, těsně před založením Sboru dobrovolných hasičů, byly v roce 1868 (shořelo 5 domů), 1877 (shořely stáje na zámku Hradiště).⁸⁸ Požáry z počátku třicátých let a poslední dva jmenované vedly k založení Sboru dobrovolných hasičů. A tak

⁸² Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁸³ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁸⁴ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁸⁵ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁸⁶ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁸⁷ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁸⁸ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

roku 1881 vzniká komitét pro založení sboru a byly postupně připraveny stanovy, které byly o rok později (1882) schváleny.⁸⁹

Roku 1881 tedy vzniká organizace, která hraje nejpřednější roli v zápolení s ničivým živlem. Kromě zásadního postavení v boji proti ohni zastává nově zřízený hasičský sbor také významnou roli v kulturně společenském životě v Blovicích. Za prvního starostu spolku byl zvolen Josef František Karlík⁹⁰ (stejně jako později u Sokola). Město Blovice záhy hasičům darovalo ruční, čtyřkolovou stříkačku a přeneslo na sbor právo zasahovat při požárech.⁹¹ Toto právo bylo na hasiče přeneseno Výměrem purkmistra číslo 432 z 10. 7. 1882, kde jsou v XI. odstavcích stanoveny podmínky, za kterých bude sbor zasahovat při požárech.⁹²

Hasiči působili i v sousední obci Hradiště. Hrabě Pálffy, který byl majitelem hradišťského panství již v 80. letech věnoval sboru 150 zlatých a obec Hradiště 20 zlatých.⁹³ Tímto krokem dal hrabě Pálffy jasně najevo svůj zájem o ochranu i jeho majetku blovicickými hasiči.

V červnu 1882 bylo ve Sboru dobrovolných hasičů registrováno přes jedno sto činných členů.⁹⁴ Tak záhy po svém založení hasiči předčili i počet členů Sokola v době prvního desetiletí fungování blovicke sokolské obce.

Ještě do konce první světové války hasiči v Blovicích úspěšně zlikvidovali na tři desítky požárů. Stejně jako současní dobrovolní i profesionální hasiči, tak i tehdejší příslušníci dobrovolníků nezasahovali pouze u požárů. Zaznamenána je jejich aktivita při povodních, ale i při železniční havárii z roku 1883, kdy nedaleko Blovic vykolejil vlak.⁹⁵ Vybavenost Sboru dobrovolných hasičů byla na tehdejší poměry velmi dobrá. Již v roce 1902 byla zahájena jednání o koupi nové parní stříkačky. Jenomže parní stříkačka byla na

⁸⁹ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁹⁰ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁹¹ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁹² Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁹³ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁹⁴ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

⁹⁵ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

počátku dvacátého století velmi nákladná, a tak se hasičský sbor rozhoduje pro koupi dalších dvou čtyřkolových stříkaček.⁹⁶

Založení sboru však neznamenovalo naprostou eliminaci požárů. Při nejmenším se ale dokázalo zabránit šíření požáru a tím pádem i větším škodám. Sbor dobrovolných hasičů existuje v Blovicích do současnosti, a jak bylo uvedeno dříve, výhrou Mistrovství České republiky ve vyprošťování se řadí mezi jedny z nejlepších hasičských sborů v celé republice.

4.3.3 RYBÁŘSKÝ SPOLEK

Roku 1894 je v Blovicích založen Rybářský spolek. Původně byla činnost spolku zamýšlena pouze pro nejlépe postavené a nejbohatší městské obyvatele. Postupem času, konkrétně před vypuknutí první světové války, se spolek mění na veřejný a začíná se starat více o volnočasové vyžití svých členů, namísto mnohdy oblíbenějšího obohacování jídelních tabulí.

Hlavní činnost spolku spadá do období zejména po skončení druhé světové války. Doba přelomu 19. a 20. století je ve znamení především nesportovního chytání ryb, tedy chytání ryb za účelem gurmánským. Konkrétnější činnost Rybářského spolku na přelomu devatenáctého a dvacátého století nemůže být pro nedostatek pramenů blíže zpracována.

⁹⁶ Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

4.4 VZDĚLÁVACÍ SPOLKY

4.4.1 VŠEODBOROVÝ SPOLEK JAROSTI

1. 7. 1897 vzniká v Blovicích Dělnický vzdělávací spolek Probuzení. Jeho vznik je iniciován dvěma přistěhovalci z Rakouska. Dva muži, jejichž jména nejsou známa, si naklonili několik blovických obyvatel a začali připravovat vznik spolku, který by se věnoval vzdělávání dělníků. Z důvodu jejich cizí národnosti jim nebylo umožněno scházet se v žádném místním hostinci, ani v jiném domě, jako tomu bylo zvykem u jiných spolků. Jeden z těchto dvou iniciátorů byl dokonce zatčen a po osm let vězněn.⁹⁷ Důvod věznění však znám není. Po propuštění jednoho z cizinců se oba opět z Blovic odstěhovali. Nicméně se jejich záměru přidrželo několik oslovených blovických občanů. Tito muži sestavili spolkové stanovy, ustavili valné shromáždění a položili tak základ Dělnického vzdělávacího spolku Probuzení.

Činnost spolku byla oficiálně zahájena 1. 7. 1897. O rok později, v roce 1898, se projeví snaha dvou členů změnit spolek na národní. Oba členové jsou záhy ze spolku vyloučeni.⁹⁸ Obecně lze tvrdit (na základě zápisů v pamětní knize), že počet členů byl velmi nestálý. Buďto se členy stávaly osoby velmi staré, protože každý rok členství spousty blovických obyvatel zaniká z důvodu úmrtí, nebo členové hojně vystupovali a jiní zase hojně vstupovali.

Spolek je pravidelně zván na slavnosti Ústřední matice školské. V roce 1903 všichni členové Dělnického vzdělávacího spolku vstoupili do Spolku pro okrašlování města Blovice. Ze spolkové kasy byla vyčleněna finanční hotovost, která byla darována Okrašlovacímu spolku za účelem zvelebení výletního místa Dubí.^{99 100} Na konci roku 1903 je Dělnický vzdělávací spolek Probuzení přejmenován a přetvořen ve Všeodborovou skupinu Jarosti pro Blovice a okolí.

Kromě finanční podpory Okrašlovacího spolku se finanční prostředky spolku Jarosti poskytovaly ještě Občanské besedě, která pořádala vánoční nadílku pro chudé děti,

⁹⁷ SokA Plzeň-jih. Pamětní kniha Všeodborového spolku Jarosti vydaná k příležitosti 10 let existence spolku roku 1907, RKP 1

⁹⁸ SokA Plzeň-jih. Pamětní kniha Všeodborového spolku Jarosti vydaná k příležitosti 10 let existence spolku roku 1907, RKP 1

⁹⁹ SokA Plzeň-jih. Pamětní kniha Všeodborového spolku Jarosti vydaná k příležitosti 10 let existence spolku roku 1907, RKP 1

¹⁰⁰ Finance byly věnovány za účelem vysázení lipové aleje, která se dodnes táhne od křižovatky u železničního přejezdu téměř až ke stejnojmennému lesu Dubí. Dnes se tato lipová alej nazývá Raušarovy sady.

dále se finance uvolňovaly pro Sbor dobrovolných hasičů v Blovicích. Po několika letech fungování se v rámci spolku ustavil fond pro nemocné členy. Spolek finančně podporoval vdovy po zemřelých členech. Spolek pořádal pravidelné věnečky a večerní zábavy. Každý rok organizoval jeden výlet, převážně do okolí. Členové spolku byli zváni na nejrůznější akce do obcí kolem Blovic, nejčastěji pak do obcí, kde Spolek Jarosti existoval také. V pamětní knize spolku Jarosti není jediná zmínka o vzdělávací činnosti spolku, byť se spolek prezentuje již svým názvem jako vzdělávací. Činnost spolku je ukončena roku 1912.

4.4.2 ÚSLAVAN

Účelem vzniku spolku Úslavan bylo šířit osvětu a vzdělanost mezi mládeží. Spolek byl tedy výhradně zaměřen jen na práci s mládeží. Spolek Úslavan měl na rozdíl od jiných spolků dokonce vytvořenou vlastní spolkovou pečeť.¹⁰¹ Jméno bylo odvozeno od řeky Úslavy, v jejímž povodí se město Blovice nalézá.

Úslavan osvětu a vzdělanost mezi blovicickou mládeží šířil zejména prostřednictvím přednášek, různých seminářů, ale také organizací výletů. Členem spolku i jeho vedení mohly být osoby starší 16 let věku a složení vnitřní samosprávy bylo stejné jako u všech ostatních spolků v této práci zmíněných.

Spolek Úslavan vznikl jako jeden z prvních spolků v Blovicích v roce 1874. Kromě šíření osvěty a zábavy spolek založil vlastní knihovnu. Několik desítek svazků, které spolek dokázal nashromáždit, bylo po zániku spolku v roce 1882 věnováno sboru dobrovolných hasičů.¹⁰² Spolek Úslavan je jedním z mála spolků v Blovicích, kde lze prokázat, jak vypadalo počáteční nadšení z možnosti zakládat nejrůznější spolky a beztestně se organizovat, ale také je ukázkovým příkladem toho, jak krátkou dobu může spolek existovat při nezájmu a neaktivitě jeho členů.

4.4.3 OKRESNÍ KOMISE PRO PÉČI O MLÁDEŽ

Účelem této organizace bylo především pečovat o výchovu a zaopatření mládeže, potažmo chudých dětí, sirotků, dětí opuštěných. Organizace se zavazovala pomáhat i dětem tělesně nebo duševně postiženým.¹⁰³ K dalším činnostem patřila podpora těch

¹⁰¹ KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 6.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_06.htm

¹⁰² KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 6.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_06.htm

¹⁰³ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. Inv. číslo 4837. Okresní komise pro péči o mládež v zastupitelském okrese Blovice

veřejných orgánů a organizací, které měly ze zákona o takové děti pečovat a které takovým dětem měly zajistit výchovu i vzdělání. Organizace se zavázala z vlastních prostředků zajišťovat finanční příspěvky na výchovu chudých dětí a péči o ně. Kromě toho organizace pomáhala dětem s vyhledáváním zaměstnání poté, co dokončily školu.

Organizace zřídila a z vlastních prostředků provozovala sirotčince a vychovatelny. Po navázání spolupráce s mnoha jinými organizacemi začíná zakládat a řídit útulky, sirotčí kolonie, ale i různé besídky, polévkové ústavy, nadace a fondy. Veškeré prostředky, kterých organizace nabývá svojí činností, jsou opět investovány pro již jmenované účely.

Kromě praktické péče o děti se Okresní komise pro péči o mládež angažovala na poli teorie. Pořádala různé teoretické přednášky pro veřejnost, jejichž cílem bylo zvýšit porozumění mezi obyvateli města (okresu) pro péči o mládež.

5 POLITICKÁ USKUPENÍ V BLOVICÍCH V 19. STOLETÍ

5.1 CECHY V BLOVICÍCH

Cechy jako sdružení řemeslníků a podobně smýšlejících lidí vznikají v době středověké i novověké na mnoha místech a v mnoha městech. Výjimkou není ani město Blovice. Stejně jako cechy kdekoliv jinde i cechy v Blovicích hájily zájmy svých členů a dohlížely na kvalitu a cenu jednotlivých výrobků. Cechy také zajišťovaly kvalitu výroby tím, že nepovolovaly výrobu řemeslníkům, kteří nebyli členy cechu, tudíž nebyla zaručena kvalita řemeslnické práce.

Cechy byly financovány z pravidelných ročních příspěvků, z poplatků za skládání řemeslnických zkoušek, či z poplatků za vstup nových členů. Do cechů se sdružovali řemeslníci jednoho oboru, časté však bylo spojování více druhů řemesel do jednoho cechu. Tato řemesla spolu většinou určitým způsobem souvisela, a tak se můžeme setkat s cechem ševců a obuvníků, mlynářů a perníkářů, mlynářů a pekařů, krejčích a soukeníků, aj. Pro menší města je většinou charakteristické spojování dokonce různorodých řemesel do jednoho cechu.

Cechy byly zrušeny nařízením císaře z 20. 12. 1859.¹⁰⁴ Bylo rozhodnuto o tom, že majetek cechů volně přejde na nově vznikající organizace. Těmito organizacemi byly řemeslnicko-živnostenská společenstva, která měla být zakládána od 1. 5. 1860. Se zřizováním nových organizací nebylo obnoveno středověké cechovní omezování výroby nebo prodeje.¹⁰⁵ Společenstva se navíc nově měla zřizovat tam, kde původně cechy nepůsobily, ať už se jednalo o obec nebo o obor. Povinností těchto vznikajících živnostensko-řemeslnických společenstev bylo plnit humánní a vzdělávací úkoly a hájit stavovské zájmy jednotlivých řemeslníků i tovaryšů.¹⁰⁶

Z důvodu stále se vyostřujícího konkurenčního boje mezi stále se rozrůstající velkovýrobou na straně jedné a dělníky a řemeslníky na straně druhé, bylo vydáno nařízení, které zavedlo povinnost prokazovat způsobilost pro vedení řemeslné živnosti. Tím samým nařízením byla jednotlivým, podnikajícím řemeslníkům uložena povinnost

¹⁰⁴ SokA Plzeň-jih. Inv. číslo 139/1. Živnostenská společenstva v okrese Plzeň-jih. Skupinový inventář. Archivní pomůcka. Zpracovali V. Skala a V. Nejd. l.

¹⁰⁵ SokA Plzeň-jih. Inv. číslo 139/1. Živnostenská společenstva v okrese Plzeň-jih. Skupinový inventář. Archivní pomůcka. Zpracovali V. Skala a V. Nejd. l.

¹⁰⁶ SokA Plzeň-jih. Inv. číslo 139/1. Živnostenská společenstva v okrese Plzeň-jih. Skupinový inventář. Archivní pomůcka. Zpracovali V. Skala a V. Nejd. l.

organizovat se ve společenstvech. Nařízení pochází z května 1883.¹⁰⁷ O několik let později, v roce 1897, je vydáno další nařízení vztahující se k fungování společenstev navazujících na cechovní organizace. Toto nařízení apeluje k vzniku okresních jednot a rovněž zdůrazňuje podpůrné účely společenstev. 5. 2. 1907 je přijata novela umožňující zakládání dobrovolných svazů a také odborových svazů, ať už v rámci jednotlivých živnostenských společenstvech, tak v rámci měst, potažmo okresů.

Řemeslnicko-živnostenská společenstva byla „*samosprávnými veřejnými korporacemi s povinným členstvím pro všechny živnostníky, kteří byli řádnými členy*“.¹⁰⁸ Tovaryši byli pouze příslušníci společenstev, nikoliv řádnými členy.

V případě, že společenstvo sdružovalo jeden a více příbuzných živností, bylo označováno jako společenstvo odborné. Hlavním úkolem společenstev bylo podporovat soudržnost řemeslníků, zvelebovat stav a pečovat o zájmy humánní, vzdělávací i hospodářské všech členů i příslušníků. Společenstva byla nucena vést přesnou evidenci členů i příslušníků. Rovněž byla povinna zprostředkovávat práci, starat se o učně (včetně vydávání výučních listů), zakládat nemocenské pokladny, dohlížet na živnostenská učiliště, která společenstva zakládala, a kurzy, které sama společenstva organizovala.

V Blovicích se po zániku cechů setkáváme nejčastěji se společenstvem kovářů a podkovářů. Až ve druhé polovině dvacátého století se objevuje společenstvo krejčích. O ostatních společenstvech v SokA Plzeň-jih nejsou žádné informace.

5.2 OBCHODNÍ GRÉMIUM V BLOVICÍCH

Obchodní grémium, které v Blovicích vzniklo na konci 70. let 19. století, je organizací, jež navazuje na fungování cechů. Stejně jako cechy i organizace jako bylo právě Obchodní grémium, nebo Řemeslnicko-živnostenská beseda v Blovicích sdružovaly obyvatele společných řemesel, zájmů, smýšlení, či činnosti. Účelem obchodního grémia bylo „*pěstovat ducha a čest stavu*“¹⁰⁹, ale také podporovat humanitní, hospodářské a vzdělávací zájmy členů. Podpora od Obchodního grémia se poskytovala prostřednictvím zakládání nemocenských a podpůrných pokladen, případně fondů, určených jen pro členy Obchodního grémia. Další formou pomoci svým členům bylo zprostředkovávání různých pojištění u nějaké konkrétní pojišťovny. Za jeden z cílů si Obchodní grémium položilo

¹⁰⁷ SokA Plzeň-jih. Inv. číslo 139/1. Živnostenská společenstva v okrese Plzeň-jih. Skupinový inventář. Archivní pomůcka. Zpracovali V. Skala a V. Nejd. l.

¹⁰⁸ SokA Plzeň-jih. Inv. číslo 139/1. Živnostenská společenstva v okrese Plzeň-jih. Skupinový inventář. Archivní pomůcka. Zpracovali V. Skala a V. Nejd. l.

¹⁰⁹ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. Inv. č. 1754, kar 9c, Stanovy obchodního grémia.

odstranění těch nařízení, která narušují nebo znemožňují poctivou soutěž mezi členy grémia.

Dalšími úkoly pro grémium bylo zprostředkovávat práci, či zřizovat a udržovat hospody (noclehárny). Velmi úctyhodným krokem byla péče grémia o učně. Nejen že vydávalo učňovské listy, ale také se zavazovalo pečovat o nemocné učně, dohlížet na učiliště a vzdělávací kurzy, které samo grémium pro učně pořádalo a také pečovat o gremiální pomocníky v době jejich nemoci a poskytovat jim finanční podporu ze zřizovaných nemocenských pokladen.

Povinností členů Obchodního grémia bylo především řídit se pokyny starosty a celého grémia. Kromě toho byl každý člen povinen ohlásit grémiu otevření živnosti nebo ukončení živnostenské činnosti, změnu sídla živnosti a také musel informovat grémium o přijímání a propouštění jednotlivých pracovníků, kteří majiteli pomáhali s vedením (ale i výrobou) podniku.

Stejně jako ve všech ostatních spolcích v Blovicích existujících (jistě ne pouze v Blovicích) se i v Obchodním grémiu volily orgány interní správy. Ovšem setkal jsem se s jinou formou vysvětlení toho, kdo může v rámci grémia volit a být volen do jakýchkoliv orgánů. Totiž ve většině spolků je přesně vymezeno, kdo a za jakých podmínek může být zvolen do vedení spolku. U Obchodního grémia se setkáváme s pojetím opačným. Je tedy vymezeno, kdo hlasovat a být volen do orgánů správních nesmí. Pro ilustraci to nesměly být osoby, jejichž živnost byla úředně pozastavena, členové, kteří byli stíháni soudem, či členové, jimž byla živnost úředně odňata.¹¹⁰

Interní chod Obchodního grémia zajišťovala gremiální hromada – forma valné hromady, kterou tvořili všichni členové mající právo hlasovat. Grémium počítalo i s možností, že bude mít více než pět set členů, a tak i do svých stanov zaneslo formule upravující podobu schůzí gremiální hromady. Při počtu pětiset a více členů se mohla gremiální hromada usnést, že dále bude probíhat volba delegátů na zasedání gremiální hromady.¹¹¹ Tyto delegáty volí gremiální hromada nadpoloviční většinou platných hlasů.¹¹² Členy grémia, potažmo gremiální hromadu, svolává starosta. Gremiální hromada byla usnášení schopná při přítomnosti alespoň dvaceti procent členů s právem hlasovat.¹¹³ Vnitřní řád Obchodního grémia velmi úzce připomíná vnitřní řády dnes existujících politických stran a hnutí. Ve většině těchto politických uskupení se interní řád zakládá

¹¹⁰ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. Inv.č. 1754, kar 9c, Stanovy obchodního grémia.

¹¹¹ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. Inv.č. 1754, kar 9c, Stanovy obchodního grémia.

¹¹² Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. Inv.č. 1754, kar 9c, Stanovy obchodního grémia.

¹¹³ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. Inv.č. 1754, kar 9c, Stanovy obchodního grémia.

právě na podobných principech, jako interní řád (stanovy) spolku blovických živnostníků. Dalšími interními orgány zajišťujícími bezchybný chod grémia bylo gremiální představenstvo složené ze starosty, jeho náměstka a výboru o šesti členech.¹¹⁴

Bohužel kvůli nedostatku pramenů nebylo možné zjistit, kdo konkrétně byl členem Obchodního grémia. Přínos spolku pro město Blovice je nesporný, a to z mnoha dílčích důvodů. Za velmi přínosné lze považovat jeho péči o příslušníky (ať už přímo členy nebo jejich učedníky) grémia a také dohled nad vzděláváním mladých lidí. Vzdělávání se v Blovicích věnuje velký počet spolků, z nichž některé se vzdělávání svých členů věnují méně a jiné více. Byť podstatou Obchodního grémia bylo především sdružovat obyvatele podobně smýšlející a náležející do stejného stavu, vzdělávání hrálo v činnosti Obchodního grémia velkou roli.

5.3 ŘEMESLNICKO – ŽIVNOSTENSKÁ BESEDA V BLOVICÍCH

V poslední čtvrtině 19. století vznikla v Blovicích organizace spojující řemeslníky a živnostníky. Jedná se o organizaci fungující na bázi cechů, rušených zejména v 19. století. Účelem řemeslnicko-živnostenské besedy blovické bylo zejména šířit a množit vědomosti o průmyslových a živnostenských věcech mezi jednotlivé členy.¹¹⁵ Dalším účelem bylo povzbuzovat a podporovat v průmyslové činnosti, napomáhat a řídit vzdělávání členů besedy a také vzájemně poskytovat podporu jednotlivým členům a organizovat společenské zábavy. Zmíněných účelů bylo možné dosáhnout prostřednictvím schůzí členské základny, na kterých se přednášelo, četlo a rokovalo o problematice průmyslu, dále půjčováním knih z vlastní besední knihovny, kterou měl na starosti knihovník volený z výboru, pořádáním různých besed jednak s průmyslovou tematikou, jednak s tematikou výrobních strategií a postupů, organizací výletů, ochotnického divadla, společenských večírků, věnečků, apod.

Řemeslnicko-živnostenská beseda byla financována především z členských příspěvků, ale také z výtěžků veřejných společenských zábav a také z darů (většinou peněžních). Členové spolku měli právo navštěvovat všechny vzdělávací přednášky a porady, které beseda organizovala, mohli podávat návrhy, vést diskuzi a volit v rámci valné hromady. Povinností každého z členů pak bylo zachovávat, ctít a rozšiřovat stanovy spolku a ve všem se podrobovat znění domácího řádu. Členové mohli využívat prostory,

¹¹⁴ Muzeum jižního Plzeňska. Inv.č. 1754, kar. 9c, Stanovy obchodního grémia.

¹¹⁵ Soka Plzeň-jih. Přírůstkové číslo 24/15, 1.kart. Řemeslnicko živnostenská beseda.

kteře měla beseda k dispozici, ale museli se přesně řídit domácím řádem, který byl sepsán a schválen ve stejném měsíci a roce jako samotné stanovy.

Pohodlný chod řemeslnicko-živnostenské besedy zajišťovalo několik interních orgánů, z nichž jsou všechny volené (kromě valné hromady, která sestávala ze všech členů). Valná hromada zasedala každý rok v prosinci, všichni členové byli povinni se jí účastnit. Na valné hromadě byl volen starosta, který na přes rok valnou hromadu svolává. Prvním voleným orgánem z interní organizace spolku byl výbor. Výbor je volen valnou hromadou a skládal se ze starosty a jeho náměstka, jednatele, šesti řadových členů výboru a tří náhradníků. Členové výboru pak ze svých řad volí knihovníka, pokladníka a domácího správce. Hlavní a nejdůležitější funkcí výboru bylo přijímat a vylučovat členy.

I tento spolek měl svoji vlastní pečeť. Ve znaku měl dvě tisknouce se ruce a kolem nich byl nápis „Řemeslnicko-živnostenská beseda blovická“.

Stanovy spolku byly schváleny 21. prosince 1873. Zakládajícími a zároveň čestnými členy byli Alois Hovorka, V. Z. Suk, M. Lašťovka. Beseda sdružovala řemeslníky a živnostníky nejrůznějšího zaměření. Jednalo se o lékaře, zvěrolékaře, advokáty, obchodníky, cukráře, drážní zřízence, mlynáře, lékárníky, hodináře, učitele, hostinské, řezníky, zedníky, aj. Roku 1897 se mezi členy objevují významná jména, jimž se věnují jiné části této práce. Byli to zejména František Raušar, Josef Karlík, Bedřich Weisskopf a Štěpán Pučálka.

6 POLITICKÝ VÝVOJ MĚSTA BLOVICE

V 19. století náleželo město Blovice do politického okresu Plzeňského, a to až do 30. 4. 1833. V tento den se Blovice staly součástí Klatovského kraje. Ve městě od roku 1850 sídlí c. k. okresní soud a od roku 1864 ve městě působí okresní zastupitelství a okresní správní komise.

Stejně jako v jiných městech, i v Blovicích tvořili vedení města konšelé, městská rada, purkmistr a primátor. Počet konšelů byl stálý a počet ostatních pracovníků městské radnice se měnil většinou podle potřeby. Do 17. století tvořilo vedení města dvanáct konšelů, z nichž každý jeden zastával úřad purkmistra po jeden měsíc. Od přelomového 17. století se počet konšelů snížil z dvanácti na čtyři a každý pak zastával úřad purkmistra po tři měsíce. Hlavní úlohou městského purkmistra bylo řídit jednání městské rady a předsedat soudům konaným na radnici. Ve své nepřítomnosti ve městě byl povinen svůj úřad svěřit jinému konšelu. Primátor mohl být zvláště volen, většinou se jím však stal jeden z konšelů. Byl zároveň členem městské rady a řídil hospodaření města. Městská rada je volena na jeden rok až pět let. Jejím povinnostmi bylo dohlížet na živnostníky a cechy, aby se řídili danými předpisy a také dbala obecního pořádku. Toto složení městské radnice se drželo až do roku 1848.

Po roce 1848 byl vytvořen městský úřad. Podle hesla z roku 1848, že základem státu je svobodná obec, byl zrušen magistrát a obnovena obecní samospráva. V čele městského úřadu stojí nově starosta a městské zastupitelstvo. Stejně jako v současnosti byl starosta volen zastupitelstvem a to bylo voleno obyvateli města. V čele městské kanceláře pak stojí městský tajemník. Pravomoci starosty kromě zastupitelstva omezovala a jeho činnost směřovala městská rada, jediný orgán, který existoval před rokem 1848 i po něm. V době 19. století se v Blovicích vystříдалo celkem deset starostů, z nichž někteří jsou pro město významnější než jiní. Zmíním především Františka Josefa Karlíka, který se v devadesátých letech stal poslancem českého zemského sněmu a na konci devadesátých let se dokonce stal poslancem Říšské rady.

Tak jako v současné době se i v devatenáctém století po každých nových volbách rozdělovaly jednotlivé městské odbory vítězům voleb. A tak se také mohlo stát, že řízení města po několik volebních obdobích zůstalo v rukou těchž osob. Ty si mezi sebou po vítězných volbách rozdělovaly odbor policejní, stavební, finanční, chudinství a cihelní,

polního hospodářství včetně cest a sadů, odbor lesního hospodářství a rybníků.¹¹⁶ Každý odbor se poté věnoval příslušné činnosti a vedoucí odborů pouze zpravoval městskou radu, případně starostu, o činnosti odboru a výsledcích jeho práce.

6.1 VOLBY V BLOVICÍCH V 19. STOLETÍ

Nejen volby do městského zastupitelstva, ale i volby do okresního zastupitelstva a okresního výboru, se staly důležitou událostí v historii města a probíhaly každé tři roky. Způsob a provedení voleb se příliš nelišil od dnešního volebního systému, nicméně lze objevit několik odlišností, které se ale mohou zdát zásadní. Volba městského i okresního zastupitelstva, potažmo starosty a před ním purkmistra probíhala tajnou volbou pomocí hlasovacích lístků. Voliči, kteří byli způsobilí volit v Blovicích, vybírali volební lístky se jmény navržených kandidátů a ty odevzdávali s předstihem ustavené volební komisi, která poté hlasy sčítala. Volební komise byla zpravidla svolávána i několik měsíců před zahájením voleb a měla za úkol volby také řádně připravit. Předsedou volební komise byla většinou zvolena nějaká známá a silná osobnost z města. Několikrát jím byl zvolen hrabě Jan Kolowrat Krakowský, děkan František Jaroslav Vacek-Kamenický nebo hrabě Eduard Pálfy z Erdödu. Po sečtení hlasů voleb byl zvolen za městského nebo okresního zastupitele ten, který získal nadpoloviční většinu hlasů. Volba se několikrát opakovala u volení členů okresního zastupitelstva. V tomto případě se totiž volil každý člen zastupitelstva zvlášť. V případě volby městského (i okresního) zastupitelstva (výboru) se nejprve volil starosta (města nebo okresu) a až poté se hlasovalo o složení samotného zastupitelstva.

Do okresního výboru se vybírali kandidáti ze čtyř různých uskupení. Nejednalo se o tradiční politické strany, jak je známe z období kupříkladu první republiky, ale o pouhé označení stavu, ze kterého kandidát pocházel. Byl kladen důraz na to, aby z každého z těchto jednotlivých uskupení byl zvolen shodný počet kandidátů. Do okresního výboru se tedy volili kandidáti z následujících uskupení: venkovské obce (kandidáti pochází z obcí náležejících do okresu blovického), města (kandidáti pocházejí z měst náležejících do blovického okresu), velkostatkáři (ve většině případů se jedná o hospodářsky zaměřenou šlechtu, volena jsou tak často hrabata Kolowrat-Krakowští a po nich hrabata Pálfyové, ale v zápisech o probíhajících volbách lze dohledat i jméno Arnošta z Valdštejna) a posledním uskupením je okresní zastupitelstvo, ze kterého se do samotného okresního výboru volili jeho členové. Z každého ze zmíněných uskupení se do okresního výboru volili tři členové, celkem výbor tvořilo dvanáct členů a starosta.

¹¹⁶ Soka Plzeň-jih. AM Blovice. Inv.č. 706. Kar.66. Volby (volební věci, kandidátní lístky).

Městské zastupitelstvo se volilo obdobně jako okresní výbor a okresní zastupitelstvo. Volba samotná probíhala pod dozorem zvláště ustavené volební komise, která dohlížela na celý průběh voleb. Hlasovalo se opět pomocí hlasovacích lístků a zvolen byl ten kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů. Z voleb nejprve vzešel starosta města a poté se volilo obecní zastupitelstvo, a to stejným způsobem jako v případě okresu. Volba se tedy několikrát opakovala, protože zvolen byl vždy jen jeden kandidát, který v dílčí volbě získal nadpoloviční většinu hlasů. Do obecního zastupitelstva se vybírali kandidáti z tak zvaných „sborů“. Jednalo se o uskupení kandidátů a jejich voličů. Voliči náležející k tomu kterému sboru zvolili nejprve nejvhodnější kandidáty a poté tito kandidáti vytvořili kandidátní lístky pro volby do zastupitelstva. I. Sbor tvořili čestní měšťané (hrabě Kolowrat-Krakowský a po něm Pálfy, blovický děkan¹¹⁷, ředitel školy v Blovicích a dále například velkopodnikatel František Josef Karlík), II. Sbor byl tvořen zejména zaměstnanci c. k. úřadů, tedy notáři, berní, soudci, ale řadili se sem také lékaři, učitelé, faráři, a obchodníci¹¹⁸). III. Sbor byl pak zastoupen nejpočetněji, protože v něm byli sdružení všichni zbylí obyvatelé města, tedy měšťané nejrozličnějších profesí a povolání.

6.2 POLITICKÁ USKUPENÍ 19. STOLETÍ V BLOVICÍCH

Na počátku 80. let 19. století se v Blovicích objevuje nové volební uskupení s názvem „Strana pořádku“. Toto uskupení vzniká z iniciativy největších politických osobností Blovic – Františka Josefa Karlíka, Kašpara Kursy, Jana Kratochvíla a Václava Eberstreita. Toto sdružení několika desítek blovických občanů vypracovalo i vlastní předvolební program, se kterým šlo do nadcházejících voleb. Založení tohoto sdružení zapříčinilo špatné vedení a hospodaření města, které řídilo (podle letáku Strany pořádku) neschopné zastupitelstvo a neschopná městská rada. Že bylo takovéto uskupení v Blovicích založeno, jasně svědčí o rivalitě minimálně dvou skupin lidí s odlišnými politickými názory. To ostatně také potvrzuje sám František Raušar, když zakládá Literární spolek také z důvodu vysokého politického napětí mezi mladočechy a staročechy v Blovicích¹¹⁹, které vrcholí i veřejnými hádkami představitelů obou stran v letech 1875-

¹¹⁷ Několikrát byl do zastupitelstva města (ale i okresu) zvolen blovický děkan a spisovatel František Jar. Vacek Kamenický. Po jeho smrti byl další blovický děkan Jan Kratochvíle pravidelně volen do obecního zastupitelstva.

¹¹⁸ Z obchodníků se do II. Sboru dostali jen ti úspěšnější. Těmi nejúspěšnějšími v Blovicích byli obchodníci židovského původu Weiskopf a Epstein a Kraus.

¹¹⁹ Bez zajímavosti jistě není jeden z bodů ve stanovách Literárního spolku, který říká, že spolek nevzniká jako politický spolek, ani nemá žádných politických zájmů. A přesto je v několika pramenech uváděn důvod založení spolku i bouřlivé politické podněbí Blovic.

1877.¹²⁰ Literární spolek pak měl mimo jiné sloužit jako smírčí organizace, v rámci které by se scházeli všichni nehledě na své politické přesvědčení a pod řízením samotného Raušara by o určitých problémech (i politických) diskutovali v rámci tohoto spolku.

Právě v již zmíněných 70. letech byli blovičtí občané velmi nejednotní. V roce 1868 založená Občanská beseda sdružuje především měšťany a o šest let později (1874) je založena Řemeslnicko-živnostenská beseda, která sdružuje řemeslníky. Ani toto rozdělení společnosti atmosféře malého města příliš nepomohlo. Blovická elita, která byla představována zároveň blovickou inteligencí, byla rozdělena na dva tábory, podle aktuální politické situace v zemi. Část blovické inteligence se hlásila ke straně staročeské vedené Františkem Palackým a Františkem Ladislavem Riegerem. K Národní straně (staročechům) se v Blovicích hlásila větší část místní inteligence. K Národní straně svobodomyslné (mladočeši), kterou vedl Sladkovský a bratři Gregrové, se v Blovicích hlásila menší část inteligence, za to se však jednalo o ty největší osobnosti 19. století, které v Blovicích žili. Konkrétně ke staročechům se hlásil c. k. notář Václav Eberstreit, soudce Šmíd, či děkan a bývalý poslanec na říšském ústavodárném sněmu v Kroměříži v roce 1848 Jan Kratochvíle.¹²¹ Blovičtí židovští obchodníci (Weiskopf a Lederer) se hlásili také ke staročechům. Staročechům měli spolkovou místnost u jednoho z členů – hostinského Františka Klementa, v hostinci na náměstí. K Národní straně svobodomyslné se hlásili osobnosti jako František Raušar, Karel Homan nebo František Josef Karlík, budoucí říšský poslanec.¹²² Mladočeši se v Blovicích scházeli na náměstí, v hotelu Panský dům.

Jakým způsobem a proč došlo v 80. letech ke smíření obou stran a vytvoření nového volebního uskupení (Strana pořádku) není zcela jasné a z pramenů zřetelné.

¹²⁰ Literární spolek byl v Blovicích založen roku 1879.

¹²¹ KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 7.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_07.htm

¹²² KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 7.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_07.htm

6.2.1 FRANTIŠEK JOSEF KARLÍK

Jednou z nejvýznamnějších osobností města Blovice se v 19. století stal František Josef Karlík. Narodil se v Příbrami do mlynářské rodiny jako Alexandr Josef Karlík. Sám se vyučil mlynářem a navázal na rodinnou tradici. Domovské právo získal Karlík v Blovicích v roce 1864 a v roce 1870 se v blovickém kostele vzal za ženu blovickou rodačku Julii Fástovou.¹²³ Založili poměrně početnou rodinu. Karlík s Julií přivedli na svět devět dětí. V roce 1872 získal F. J. Karlík právo a povolení ke zřízení papírny nebo mlýna na řece Úslavě. A tak Karlík zakládá svůj první mlýn v Blovicích – tentokrát ještě na samotě za městem. Tento první mlýn využíval jako energetický zdroj vodní turbínu, ale i vodní kolo na spodní vodu.¹²⁴ O několik měsíců později vzniká Karlíkův druhý mlýn v Blovicích. Ten už má vodní turbíny dvě a využíval technologii mletí na plocho. K druhému mlýnu patřila ještě strojní pekárna. Karlíkovo průmyslové panství se v Blovicích dobře stabilizovalo a tak se na počátku 90. let 19. století rozhodne Karlík pro expanzi mimo blovický okres. V roce 1893 koupil mlýn v Zářecí.¹²⁵

Velkou průmyslovou společností se Karlík v roce 1907 rozhodne změnit na společnost s ručením omezeným s podílovým vlastnictvím všech jeho dětí. Po Karlíkově smrti v roce 1915 začala rodinná firma pomalu upadat a ve dvacátých letech bylo rozhodnuto o její likvidaci.

Současně s Karlíkovou hospodářskou činností se vyvíjela i jeho činnost politická. Roku 1880 poprvé zasedl v městské radě, v letech 1885 – 1891 (dvě volební období) zastával post starosty města. V letech 1885 – 1907 (celkem tedy ve třech volebních obdobích) zasedal v českém zemském sněmu, do kterého se dostal jako kandidát Obchodní a živnostenské komory Plzeň.¹²⁶ V českém zemském sněmu se zajímal zejména o otázky mlynářství a vše s ním spojené (např. o bezcelní dovoz obilí ze zahraničí, zavedení ochranných cel na obilí, výši železničních tarifů při převozu obilí, atd).¹²⁷ V roce 1897 byl

¹²³ Muzeum jižního Plzeňska. *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. HRADÍLOVÁ, Dana: Život a podnikatelská dráha blovického mlynáře Františka Josefa Karlíka. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. ISBN: 978-80-87495-09-4

¹²⁴ Muzeum jižního Plzeňska. *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. HRADÍLOVÁ, Dana: Život a podnikatelská dráha blovického mlynáře Františka Josefa Karlíka. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. ISBN: 978-80-87495-09-4

¹²⁵ Obec u Horažďovic, dnes součástí města Horažďovice.

¹²⁶ Muzeum jižního Plzeňska. *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. HRADÍLOVÁ, Dana: Život a podnikatelská dráha blovického mlynáře Františka Josefa Karlíka. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. ISBN: 978-80-87495-09-4

¹²⁷ Muzeum jižního Plzeňska. *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. HRADÍLOVÁ, Dana: Život a podnikatelská dráha blovického mlynáře Františka Josefa Karlíka. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. ISBN: 978-80-87495-09-4

zvolen do vídeňské říšské rady za zemi Čechy v rámci městské kurie Tábor, Pacov, Kamenice, Pelhřimov.¹²⁸ V rámci říšské rady byl členem daňového výboru.

Kromě své hospodářské a politické dráhy se zajímal i o veřejný spolkový život v Blovicích. Kupříkladu se velmi nadchl pro myšlenku založení Sokola v Blovicích. Tuto myšlenku aktivně podporoval, až se v roce 1889 stal prvním starostou Sokola.¹²⁹ Této funkce se nakonec z osobních důvodů vzdal roku 1892. Na první valné hromadě Sboru dobrovolných hasičů, konané roku 1882, byl František Josef Karlík zvolen prvním starostou sboru. Jeho jmenování starostou sboru mu bylo odměnou za zásluhy na vzniku sboru. Karlík se také zasloužil o vznik blovické městské spořitelny.

Karlíkovu pozornost si získala i celá řada institucí národních. Stal se jedním z vedoucích členů Českomoravského společenstva mlynářů.¹³⁰ Byl členem komitétu pro Labsko-dunajský průplav, pracoval v předsednictvu Úrazové pojišťovny dělnické pro Čechy¹³¹ a byl také jmenován vrchním soudním znalcem pro rok 1902 pro vyvlastňování pozemků mlynářů k účelům železničním.¹³²

Za své aktivity, velký zájem v podnikatelském, politickém i veřejném životě byl Karlíkovi udělen důstojnický kříž Františka Josefa.¹³³ Po roce 1901 mu byl udělen titul c. k. komerční rada.¹³⁴

Životní pouť Františka Josefa Karlíka, jedné z největších osobností Blovic a blovického okresu, se uzavírá 18. 7. 1915.

6.2.2 JUDR. JOSEF BŘEZINA

Další velmi významnou, v politice činnou osobností, je doktor práv Karel Březina. Narodil se 3. 2. 1861 v Libici nad Doubravkou. Po vystudování právnické fakulty a po

¹²⁸ Muzeum jižního Plzeňska. *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. HRADILOVÁ, Dana: Život a podnikatelská dráha blovického mlynáře Františka Josefa Karlíka. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. ISBN: 978-80-87495-09-4

¹²⁹ Muzeum jižního Plzeňska. *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. HRADILOVÁ, Dana: Život a podnikatelská dráha blovického mlynáře

¹³⁰ Muzeum jižního Plzeňska. *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. HRADILOVÁ, Dana: Život a podnikatelská dráha blovického mlynáře Františka Josefa Karlíka. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. ISBN: 978-80-87495-09-4

¹³¹ První instituci, která se zabývala úrazy dělníků, které vznikly při strojové výrobě.

¹³² Muzeum jižního Plzeňska. *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. HRADILOVÁ, Dana: Život a podnikatelská dráha blovického mlynáře Františka Josefa Karlíka. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. ISBN: 978-80-87495-09-4

¹³³ Muzeum jižního Plzeňska. *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. HRADILOVÁ, Dana: Život a podnikatelská dráha blovického mlynáře Františka Josefa Karlíka. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. ISBN: 978-80-87495-09-4

¹³⁴ Muzeum jižního Plzeňska. *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. HRADILOVÁ, Dana: Život a podnikatelská dráha blovického mlynáře Františka Josefa Karlíka. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. ISBN: 978-80-87495-09-4

právní praxi ve Vídni si v roce 1895 otevřel vlastní advokátní kancelář právě v Blovicích. Prakticky ihned se zapojil do veřejného politického života. Již v roce 1896 byl zvolen do správy městské spořitelny.¹³⁵ Od roku 1898 byl členem obecního zastupitelstva a městské rady až do roku 1923.¹³⁶ V roce 1901 byl zvolen starostou města a funkci obhájil až do roku 1919. Rovněž byl dlouholetým členem okresního zastupitelstva (od roku 1898). Březina se nezapojil v Blovicích pouze do politického života, ale i do spolkového. Stal se starostou Sokola¹³⁷ a byl členem mnoha dalších spolků v Blovicích, potažmo v okrese. Zemřel v roce 1939.

¹³⁵ RAUŠAR, František. Kulturní vývoj Blovicka. V Plzni: M. Lábková, 1933

¹³⁶ RAUŠAR, František. Kulturní vývoj Blovicka. V Plzni: M. Lábková, 1933

¹³⁷ RAUŠAR, František. Kulturní vývoj Blovicka. V Plzni: M. Lábková, 1933

7 ZÁVĚR

Devatenácté století bylo obdobím zásadních změn. Změny se neodehrávaly pouze na poli politickém, ale také na poli kultury. Rovněž se změny v politice a kultuře týkaly všech míst a měst v tehdejší Habsburské monarchii. Zárným příkladem budiž město Blovice. Kulturní vývoj v Blovicích přešel volně od činnosti jednotlivců k činnosti spolkové a organizované. Jednotlivci, byť věhlasných jmen, nedosahovali, a ani nemohli dosáhnout takových úspěchů, jakých dosáhli později organizované spolky. A než se jednotlivec přiblížil dosažení svých vytyčených cílů, stálo ho to ohromné množství sil, ochromilo to jeho zdraví (zpravidla hrálo velkou roli vyčerpání) a tyto osoby umíraly v nízkém věku (jako příklad může posloužit život Vojtěcha Mikuláše Vejskraba Bělohrobského). Často se však i jednotlivcům ve druhé polovině 19. století, tedy v době kdy již spolky existují, podařilo dovést své sny ke skutečnosti. Jako příklad obrovské píle a vytrvalosti může posloužit život Františka Raušara, který velmi pečlivě a trpělivě plnil jeden cíl za druhým, až se nakonec sám stal v Blovicích tak známou a důležitou osobností.

Je zmapováno 19. století z pohledu kulturního a politického vývoje. Kulturní vývoj je mapován jak v první, tak ve druhé polovině 19. století. Od činnosti jednotlivců, kteří se v Blovicích narodili, nebo se do Blovic přistěhovali, po činnost spolkovou, která se rozvíjí až ve druhé polovině 19. století. Činnost jednotlivých spolků je dozajista ovlivňována členskou základnou. Mnohé z osobností žijících v Blovicích se staly členy, ba i předsedy a starosty několika spolků najednou. Svědčilo to jednak o charakteru takových osobností, jednak to signalizovalo potřebu vzdělaného, zkušeného a aktivního vedení spolků.

Politický vývoj města je nastíněn od dob středověkých – což je pro návaznost a pochopení textu nezbytné – do doby přelomu 19. a 20. století. Na počátku a na konci devatenáctého století se politické zřízení města lišilo. Příčina změn přichází v roce 1848. Obce a města získávají obecní samosprávu a občané se sami větší měrou podílejí na politickém řízení města. Spory politických uskupení na národní úrovni se projeví i na úrovni komunální. Oba neslučitelné tábory k sobě nechovaly zášť jen na poli celostátním, ale tyto vztahy byly přeneseny i na pole komunální politiky.

Práce může být podkladem pro další badatelskou činnost. Mnohá z témat by mohla být rozšířena o další prvky, které primárně nespádají k tématu této práce.

8 ABSTRAKT

V první polovině práce je pojednáno o vývoji kulturního a politického života ve městě Blovice v době 19. století. Zaměřuje se jednak na tvorbu a aktivity jednotlivců, kteří ovlivňovali vývoj zejména v první polovině 19. století, jednak na vznik a činnost vznikajících spolků. Rovněž zobrazuje společenskou situaci ve městě. Je předložen přehled kulturních spolků, které ovlivnily život i chod města Blovice. Práce informuje o nejvýznamnějších osobnostech blovické kultury, které v 19. století a na počátku 20. století v Blovicích působily.

Druhá polovina práce je zaměřena na politický život města. Stručně je nastíněna politická situace ve městě před rokem 1815 a poté se práce věnuje politickému řízení města od roku 1815 do roku 1914. Je představeno několik osobností, které se staly pro Blovice nejvýznamnější a které se prosadily i v politice říšské.

S využitím archivních pramenů umístěných v SokA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích a sbírkového fondu Muzea jižního Plzeňska se sídlem v Blovicích byl zpracován přehled různých organizací a jednotlivců, kteří ovlivnili kulturní i politický život města. Systematickou badatelskou činností bylo zjištěno, jakým způsobem a za jakými účely vznikaly v Blovicích spolky (kulturní o politické) a jaké osobnosti stály v jejich čele.

9 ABSTRACT

The first half of the bachelor thesis deals with the development of the cultural and political life in the town Blovice during the nineteenth century. For one thing it focuses on the production and the activities of people who influenced the development mainly in the first half of the nineteenth century, and for another it focuses on the origin and the activities of the arising clubs. The thesis depicts the social situation in the town, too. There is also presented the overview of the cultural clubs which influenced the life and the functioning of the town Blovice. The thesis provides the information about the most important personalities of the culture in Blovice who were active there in the nineteenth and the beginning of the twentieth century.

The second part of the thesis points at the political life of the town. In brief there is outlined the political situation in the town before the year 1815. Then it is concentrated on the political direction of the town from 1815 to 1914. There are introduced the

personalities who became the most eminent for the town Blovice and who reached the success also in the politics of the empire.

The overview of the different establishments and the personalities who influenced the cultural and political life of the town was composed with the use of the archival sources situated in the State district archive of South Pilsen region with the seat in Blovice and the fund of the collections of the Museum of the Pilsen Region with the seat in Blovice. By the systematic explorational activity it was found in which way and for which purpose the clubs in Blovice were created and which personalities were in their lead.

10 SEZNAM LITERATURY

10.1 ZÁKLADNÍ LITERATURA

FOUD, Karel. Plzeňsko 1880-1950: Plasko, Kralovicko, Rokycansko, Blovicko, Nepomucko, Přeštice. Plzeň: Starý most, 2002.

KUČERA, Martin. Kultura v českých dějinách 19. století: ke zrodu, genezi a smyslu avantgard. Praha: Academia, 2011.

LENDEROVÁ, Milena, Tomáš JIRÁNEK a Marie MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

RAUŠAR, František. Kulturní vývoj Blovicka. V Plzni: M. Lábková, 1933

10.2 DALŠÍ POUŽITÁ LITERATURA

Muzeum jižního Plzeňska. *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. HRADILOVÁ, Dana: Život a podnikatelská dráha blovického mlynáře Františka Josefa Karlíka. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. ISBN: 978-80-87495-09-4

PROFOUS, A. *Místní jména v Čechách: jejich vznik, původní význam a změny*. 1st ed. Praha: Česká akademie věd a umění, 1947. 726 str. Díl 1. (A-H).

ŠKRÁBEK, Karel a kol. *Blovic 1284-1984: 700 let města Blovic*. 1. Blovice: MNV Blovice, 1984, s. 183

10.3 ARCHIVNÍ A MUZEJNÍ ZDROJE

Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 117, RAUŠAR, F. Památná místa našeho kraje II. 1927.

Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 2117. RAUŠAR, F. Kulturní vývoj Blovicka, 1933. Vlastivědné nakladatelství M. Lábkové v Plzni. 1933

Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 2685. Památník Sokola v Blovicích – vydaný na oslavu 25letého trvání a činnosti 1889-1914. Vydala Tělocvičná jednota Fr. Jar. Šafaříka v Přešticích, 1914.

Muzeum jižního Plzeňska – Knihovna. Přírůstkové číslo 5534. 120 let Sboru dobrovolných hasičů v Blovicích, 1882 – 2002.

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, sbírkový fond, inv. č. 376, kar. 9c, Domácí a knihovní řád literárního spolku a seznam knih držených literárním spolkem v Blovicích.

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, sbírkový fond, inv. č. 376, kar. 9c, Domácí a knihovní řád literárního spolku a seznam knih držených literárním spolkem v Blovicích.

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, sbírkový fond, inv. č. 376, kar. 9c, Jednatelská kniha literárního spolku v Blovicích 1909 – 1932

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, sbírkový fond, inv. č. 376, kar. 9c, Stanovy literárního spolku v Blovicích

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, sbírkový fond, inv. č. 530, kar. 10, Stanovy spolku Úslavan

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, sbírkový fond, inv. č. 1754, kar. 9c, Stanovy obchodního grémia v Blovicích

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, sbírkový fond, inv. číslo 4837. Okresní komise pro péči o mládež v zastupitelském okrese Blovice

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, sbírkový fond, kar. 60, Stanovy okrašlovacího spolku

SokA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích. AM Blovice. Inv.č. 706. Kar.66. Volby (volební věci, kandidátní lístky).

SokA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích. Inv. číslo 139/1. Živnostenská společenstva v okrese Plzeň-jih. Skupinový inventář. Archivní pomůcka. Zpracovali V.Skala a V. Nejd. l.

SokA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích. Pamětní kniha Všeodborového spolku Jarosti vydaná k příležitosti 10 let existence spolku roku 1907, RKP 1

SokA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích. Přírůstkové číslo 16/15. Sign. 21/6903.kart.2 Okrašlovací spolek – zřízení spolku (zřizovací listina, stanovy, seznam členů).

SokA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích. Přírůstkové číslo 24/15, 1.kart. Řemeslnicko živnostenská beseda.

10.4 ONLINE ZDROJE

KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 1.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_01.htm

KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 2.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_02.htm

KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 5.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_05.htm

KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 6.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_06.htm

KOŽELUH, J. Blovice v letopisech. Seriál Josefa Koželuha s úvodním článkem Zdeňka Svitáka; 7.část. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska, 2014. Dostupné z: http://blovice.sweb.cz/letopisy/letopisy_07.htm

LENDEROVÁ, Milena, Marie MACKOVÁ, Zdeněk BEZECNÝ a Tomáš JIRÁNEK. [online] *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století. II. Díl: Život všední i sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-756-3. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/upload/skriptum.pdf>

Muzeum jižního Plzeňska. Expozice František Raušar – počátky muzejní činnosti v Blovicích. [online]. Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích ©2016. Poslední aktualizace 24.3.2016 [cit. 26.3.2016]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/expozice/frantisek-rausar-zakladatel-muzea/>

ČSÚ. Počet obyvatel v obcích České republiky k 1.1.2015. [online]. [cit. 25.1.2016]. Dostupné z <https://www.czso.cz/documents/10180/20556287/1300721503.pdf/33e4d70e-e75f-4596-930c-63406c9068d0?version=1.1> ; rovněž dostupné v .xlsx z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015>